

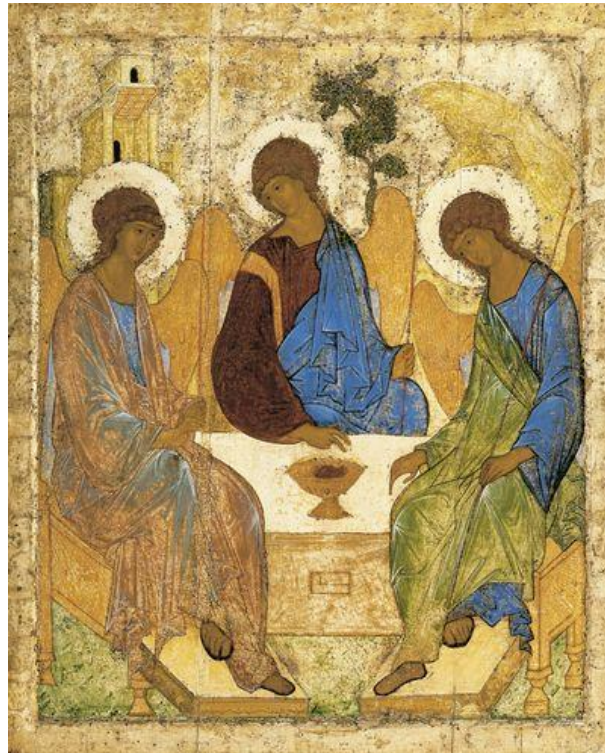

DEN
NORSKE
KYRKJA

TID FOR TRO

HEFTE 3

Trosopplæring for voksne

Ressursmaterieil for undervisning i menigheten.

Saman vil vi ære Den treeininge Gud
- ved å forkynne Kristus, byggje kyrkjelydar og fremje rettferd.

Dette heftet:

Men dere hører Kristus til

Bibelarbeid over Første korinterbrev
av Bjørn K. Nygaard

© Bjørn K. Nygaard, 2022.
Tilrettelegging: Sverre Johan Nærheim.
Print: Master Profilerung.

Bibeltekst er hentet fra Bibel 2011 © Bibelselskapet. Gjengitt med tillatelse.

Hftet er godkjent av Kristelig Studieforbund. Grupper og kurs som benytter boken kan søke om statsstøtte til studiearbeid. Les mer på www.k-stud.no.

Forord

Dette heftet er en ressurs som kan brukes for å komme videre med bibelundervisning i lokalmenighetene. Kurset kan brukes som det er, tilpasses lokale ønsker, eller være en mal for å lage egne kurs. Temakurs i menighetene skaper et miljø og fellesskap, og kan være en nøkkel for å lykkes med mye annet. Det kan føre til vitalisering av gudstjenestefellesskapet, og rekruttere til frivillig innsats. Men viktigst av alt er at samfunnet trenger mennesker med bibelkunnskap og evne til å anvende gode bibelske prinsipper og verdier i sin hverdag. Vi må lære selv for å kunne gi videre til generasjonene etter oss.

Forfatter av heftet Bjørn K. Nygaard har lang erfaring i å utvikle bibelstudiemateriell, og har kombinert skriftlig utvikling av ressurser med aktiv voksenundervisning i ulike menigheter. Dette heftet er utarbeidet og utprøvet i Sædalen menighet, der Yngvild Sørebo Danielsen og Trygve Eiken har deltatt aktivt både i forberedelsen av kursmaterialet og den praktiske og tematiske gjennomføringen av kurset.

Det første heftet i serien Tid for tro kom i 2014. Temaet var Den apostoliske trosbekjennelsen. Hefte to: Til glede – et bibelarbeid over Filipperbrevet kom i 2018. Nå har det igjen gått fire år, og for å holde varmt undervisningsfokuset i menighetene passer det med et nytt hefte.

Det er en **Tid for tro**, med *trosopplæring for voksne*.

Heftene er også tilgjengelig på nettsiden til Bjørgvin bispedøme.

Bergen, 30. mai 2022.

Sverre Johan Nærheim, rådgjevar trosopplæring, Bjørgvin bispedøme.

Men dere hører Kristus til

Bibelarbeid over Første korinterbrev

av Bjørn K. Nygaard

Innhold

INTRODUKSJON	4
SAMLING 1: En levende, problematisk menighet – 1 Kor 1-4.....	9
SAMLING 2: Kroppen – Frihet – Ansvar – 1 Kor 5,1-11,1.....	24
SAMLING 3: Nattverd – Nådegaver – 1 Kor 11-12-13-14.....	36
SAMLING 4: Oppstandelsen – Innsamling – Sluttord – 1 Kor 15 og 16.....	53
KJÆRLIGHETENS HØYSANG – 1 Kor 13	71
VEKSELLESNING – til bruk ved kveldsavslutningene.....	73
BAKGRUNNSSTOFF	75
A - PAULUS' LIV OG VIRKE	75
B - TIDSLINJE PAULUS' LIV OG VIRKE.....	78
C - BYEN KORINT.....	78
D - BREV I ANTIKKEN.....	80
E - PAULUS SOM BREVSKRIVER	80
F - KART.....	81
G - DISPOSISJON AV 1 KOR.....	81
H - LITTERATURLISTE	82

INTRODUKSJON

FORORD

Dette hefte er nr. 3 i serien «**Tid for tro, trosopplæring for voksne**», utgitt av Bjørgvin bispedømme.

Det første hefte tar for seg **Den apostoliske trosbekjennelse**. Det andre heftet, «**Til glede**», handler om Filipperbrevet. Det gleder oss at mange menigheter har gjort bruk av heftene, nettopp fordi vi tror det er stort behov slik opplæring.

Dette heftet er ressursmaterieil for å kunne holde kurs om Paulus' brev til menigheten i Korint. Det handler om å være menighet, i en utfordrende situasjon og tid.

Et studium av Første Korinterbrev vil kunne overraske mange over hvor aktuelt dette gamle brevet er for oss som menigheter og som enkeltpersoner i dag.

OM KURSET OG HEFTET

Heftet er å betrakte som et ressursmateriale, som ønsker å stimulere til ulike lokale tiltak som ledd i en bevisst strategi med sikte på «trosopplæring for voksne». Som sagt tror vi det er stort behov for slik opplæring/undervisning i våre menigheter.

Heftet er beregnet som et utgangspunkt for dem som skal holde en temainnledning ved starten av samlingene. Vi understreker igjen at heftet er å betrakte som et ressursmateriale. Som regel vil det være for omfattende til å bruke i sin helhet. Innlederen må plukke ut, sette sammen, og gjøre det hele til «sitt eget».

Heftet tar sikte på fire temasamlinger, men det går også an å dele opp temaene på flere samlinger. Der må man se hva som passer lokalt.

KURSKVELDEN

På kurskveldene/temasamlingene forutsetter vi at i alle fall de følgende elementer inngår: Et enkelt kveldsmåltid, en tematisk innledning i plenum og god tid til gruppesamtale. Vi anbefaler imidlertid også en kort plenumssamling etter gruppesamtalene. Likeledes en enkel avslutning, gjerne i kirkerommet, om forholdene skulle ligge til rette for det. Vi ser for oss en kurskveld som begynner kl. 19.00 og avsluttes kl. 21.30.

En kurskveld kan da se ut som følger:

Kl. 19.00	Enkel servering	Gjerne frukt. (Et enkelt kveldsmåltid er også mulig).
Kl. 19.30	Vel møtt.	Tema nevnes. Sang.
Kl. 19.35	Tematisk innledning (15-30 min)	«Bibeltid», innledning til samtale.
Kl. 20.00	Gruppesamtale (30-60 min)	Faste grupper. Alle får spørsmålsark.

Kl. 20.55	Plenum	(30 min)	Ikke gruppereferat. Anledning til spørsmål, kommentarer, ut fra gruppesamtalen.
Kl. 21.25	Avrunding	(5 min)	Sang, veksellesning 1 Kor 13, Herrens bønn, velsignelse.

Etter hvert emne er det her i heftet en del forslag til Power Point-illustrasjoner, gruppespørsmål og tanker til avslutningen, samt bilder og illustrasjoner.

EN SAMLET KURSOVERSIKT – TIL TEMASAMLINGENE

Første Korinterbrev er et langt og innholdsrikt brev. Vi har valgt ut 4 hovedtema, som vi mener er sentrale i dette brevet.

- Første samling En levende, problematisk menighet 1,1-4,21
Her er det naturlig å starte med en introduksjon til selve kurset. Dessuten stopper vi ved byen Korint, grunnleggelsen av menigheten, og gir en liten beskrivelse av situasjonen i denne. Det ender opp i et avsnitt om «Visdom og enhet».
(Her er mye stoff, og noen vil gjerne fordele dette på to samlinger.)
- Andre samling Kroppen, Frihet, Ansvar 5,1-11,1
Her handler det om forholdet mellom kristentro og moral. Vi hører om kroppen som et tempel for Den hellige ånd. Og om kristen frihet og grensene for denne.
- Tredje samling Nattverd, Nådegaver, kapittel 11 – 14
Her kunne overskriften vært «Felles gudstjeneste». Om Herrens måltid, som enhetens sakrament, men som ikke er det hos dem. Om Åndens gaver, som menigheten var så opptatt av. Og også her om den kristne frihet, under slagordet: **«Jeg har lov til alt»**.
- Fjerde samling Oppstandelsen, Sluttord, kapittel 15 og 16
Kapittel 15, om oppstandelsen, er et høydepunkt i brevet og helt sentralt i den kristne tro. Og kapittel 16 er et svært viktig kapittel i Paulus' brev til menigheten. Her motiverer han til innsamling til urmenigheten i Jerusalem. Her hilser han, planlegger og oppmuntrer.

TIL DE ENKELTE DELER AV KURSKVELDEN

Kveldsmåltid

Dere kan utfordre noen til å ta seg av dette, gjerne med en hovedansvarlig som koordinerer det hele. Vi har gode erfaringer med et enkelt koldtbord, med brødskiver/rundstykker, noen få påleggssorter, te og kaffe. Forsøk å begynne presis, og å avgrense måltidet til 30 minutter. – Erfaringer har vist at det kan vurderes om man vil ha en glidende åpning av måltidet, at det

gjøres enklere (kanskje et fat med frukt), og at man spiser etter hvert som deltakerne kommer. Vær imidlertid bevisst med sikte på når måltidet skal avsluttes og man går i gang med temainnledningen.

Tematisk innledning

Bli enig om hvor lang tid som skal avsettes til dette, avhengig av hvor stor vekt som legges på gruppesamtalen. Ovenfor er foreslått mellom 15 og 30 minutter. I mange tilfeller vil ca. 20 minutter være greit.

Bruk gjerne hjelpemidler som tavle, flip over og Power Point. Det er imidlertid viktig med muntlig og nær formidling, gjerne uten så mye tekniske hjelpemidler. Hvis det benyttes Power Point, så vær bevisst hvordan det gjøres. Ikke hele bibeltimen, men gjerne illustrasjoner, disposisjoner, sitater etc. Viktig å oppfordre folk til å ta med bibel (helst Bibelselskapets 2011-utgave). Og bruk bibelen som oppslagsbok underveis.

Det bør tenkes bevisst om hvordan innledningen skal stå i forhold til og forberede til gruppesamtalen. Det kan gjelde konkrete spørsmålsstillinger som introduseres, og kanskje problematiseres og som tas opp og videreføres i gruppesamtalen.

Hvis deltakerne får utdelt manus til talene, så anbefales det at dette deles ut ved slutten av kvelden.

Gruppesamtalen

Denne er en viktig del av opplegget, som det bør settes av god tid til. Gjerne opp mot 60 minutter.

Det foreslås faste grupper. En person får i oppdrag å lede samtalen. Det er ikke nødvendig å føre referat, men noter gjerne ned spørsmål som dere ønsker å ta opp i plenum etterpå. (Hvis det altså er lagt opp til en slik samling.) Bibelgrupper i menigheten kan inviteres til å delta samlet som gruppe.

Lag spørsmål (eller benytt dem som er foreslått), kopier opp, så alle deltakerne kan få spørsmålene. Ikke ja/nei- spørsmål. Hver gang kan dere starte med umiddelbare reaksjoner, kommentarer eller spørsmål til den tematiske innledningen. Fast kan også være et spørsmål om dere ut fra tekst og samtale har forslag til bønneemner på kommende gudstjeneste. - Se de vedlagte forslag til spørsmål.

Plenumssamling etter gruppesamtalen

Erfaringer tilsier at det kan være tjenlig med en fellessamling etter gruppesamtalene. Men be ikke om referat fra gruppearbeidet. Anmod heller deltakerne om å komme med kommentarer og spørsmål fra det som er kommet frem. Det har vist seg at en slik plenumssamling kan gi anledning til fine samtaler.

Avslutning

Ha en kort avrundning på kvelden. Den kan bestå av en sang, en bønn (kanskje fra den nye salmeboken), Vår Far (Fader Vår) og velsignelsen. Vi foreslår at man benytter den vedlagte veksellesningen av 1 Kor 13, «Kjærlighetens høysang», hver gang.

Her kan også være stedet for å ta frem en helt kort illustrasjon til belysning og understrekning av dagens tema. Noen steder vil det passe å ha denne samlingen i kirkerommet. Se vedlagte forslag angående avslutning.

SPØRSMÅLSKASSE

Kanskje skal dere benytte dere av en spørsmålskasse, der deltakerne anonymt kan komme med spørsmål og kommentarer. Sørg da for å ta opp disse siden, i innledningen eller i den avsluttende plenumssamling. Eller kanskje i en gudstjenestepreken. Muligens som tema under Forbønnen i gudstjenesten.

DELTAKELSE

Det anbefales at deltakere melder seg på til kurset som helhet. Men dette må håndheves på en mild måte om noen ikke har anledning til å delta på alle kurskveldene. På påmeldingsslippen kan det angis hvilke kvelder man ikke har anledning til å delta.

Om mulig, ha faste samtalegrupper. Som nevnt kan menighetens bibelgrupper inviteres til å delta som gruppe. De kan da utgjøre egne grupper under gruppearbeidet på kurskveldene.

De som gjennomfører kurset, kan få en skriftlig bekreftelse etter endt kurs, der tema og omfang gjøres rede for.

LEDELSE

I de fleste tilfeller vil en prest eller kateket stå sentralt i gjennomføringen av kurset. Men fordel aktuelle oppgaver. Bruk gjerne frivillige til å lede samlingene. Oppnevner leder for samtalegruppe, og gjerne en assistent.

MARKEDSFØRING

Dere bør tenke gjennom om det er særskilte målgrupper kurset skal ta sikte på.

Og det bør skje en bred markedsføring. Her er noen forslag:

- # Aller viktigst er kanskje å utfordre folk direkte og muntlig.
- # Kunngjøringer under gudstjenesten.
- # På en naturlig måte trekke det inn søndagens preken.
- # Menighetsbladet, gjerne kort orientering om tema og kursdager på et tidlig tidspunkt, fulgt opp med mer detaljert informasjon siden. Kanskje kan deltakere på tidligere kurs intervjues.
- # Tilsvarende informasjon på menighetens nettside.

- # Kanskje kan tidligere deltakere informere – og reklamere – for kursene på Facebook eller menighetens nettside.
- # Kanskje kan dere få inn stoff i lokalavisen.
- # Konfirmantforeldre inviteres spesielt, kanskje utgjøre egen samtalegruppe.
- # På samme måte med foreldre i barnarbeidet.
- # Og tilsvarende deltakere i de ulike «arbeidsgrener».
- # Menighetsrådet og alle frivillige i komiteer og utvalg får en særskilt utfordring om å delta.
- # Plakater settes opp i våpenhus, menighetskontor og naturlige steder i nærmiljøet
- # Løpesedler eller brosjyrer spres på alle naturlige steder og sammenhenger.
- # Inviter samtalegrupper/bibelgrupper i menigheten til å delta som gruppe.

ØKONOMI

Bli enige om dette lokalt. Vi har hatt gode erfaringer med gratis kurs, men der deltakerne oppfordres til å legge igjen noen penger (eller Vippse kr 30?) ved kveldsmåltidet. Dere kan søke om tilskudd via K-Stud, Kristelig Studieforbund. Dere kan vurdere om dere vil ta en samlet sum for hele kurset, som da inkluderer betaling for kveldsmåltidene.

KURSMATERIELL – KURSMAPPE

Kanskje ønsker dere å dele ut kursmaterialet for de enkelte temakveldene til deltakerne. Det anbefales i så fall å gjøre det på slutten av kvelden, altså ikke før tema-gjennomgåelsen. Deltakerne kan da også få en enkel mappe, der arkene settes inn og samles.

VEDLEGG

Bakerst i heftet er en del ressursmaterieill.

SAMLING 1: En levende, problematisk menighet – 1 Kor 1-4

Visdom og enhet

Innledning og grunnleggelse av menigheten

VEL MØTT

Møteleder ønsker vel møtt til kurs. Med håp om at det skal bli inspirerende og gi både kunnskap og kjennskap så vel til Gud og til hverandre. Et slikt kurs er en måte å bygge menighet.

Spør gjerne om forventningene til kurset. Svarene kan stikkordsmessig noteres på tavle eller flipover.

TROSOPPLÆRING FOR VOKSNE

Vi kan vel slå fast at det i dag er stort behov for kristen kunnskap og for bibelsk kunnskap. Og det er kunnskap som er praktisk orientert, med sikte på livet. Mange vil mene at det er mye løst fundert synsing om hva som er kristen tro, om hva som er bibelsk, om hva som særpreger vår kristne tro. Ikke minst er dette viktig i et samfunn som er så sammensatt og der vi møter mange som står for at et annet tros- og livssyn. I møte og dialog med andre er det viktig å være bevisst hva vi selv står for.

Det er vår overbevisning at kristen tro ikke bare har en intellektuell dimensjon, den har det også, men den er først og fremst knyttet til livet. Den har en praktisk og en sjelesørgerisk dimensjon, den dreier seg om kjennskap som er mer forpliktende enn kunnskap. Til syvende og sist handler det om kjennskap til Jesus.

Kurset vil forsøke å gi svar på spørsmål, men det vil også gi anledning til å stille spørsmål, og til undring som jo er betegnet som «troens halvsøster». Og dermed også stimulere til den åpne, kristne samtale. Det er ikke så ofte at vi snakker om troen. Kanskje skal vi kjenne sannheten i utsagnet: «Du vet ikke hva du tror på før du har sagt det til andre». Derfor er gruppesamtalene en meget viktig del av kurset.

Vi vil at kurset skal være en hjelp til å åpne Bibelen, og lese den.

Så er det vår overbevisning at vi trenger trosopplæring, - også for voksne.

KORT ORIENTERING OM KURSET

Gi en praktisk orientering om kurset ut fra det som er sagt i innledningen til dette heftet.

Understrek at kurset er en helhet, og at det er fint om deltakerne kan være med på alle samlingene. I utgangspunktet er det fire samlinger, og fire temaer. Og hver samling består av måltid, innledning til tema, gruppesamtaler, avsluttende plenumssamling og en kort kveldsavslutning.

OM BIBELARBEID

Bibelarbeid er for alle, ikke bare for prester og andre forkynnere. Vi studerer Bibelen, ikke for å begrave oss i gamle tekster, men med sikte på å finne ut hva Bibelen har å si oss i dag. Å forstå det som ble sagt «den gang», hjelper oss til å forstå det som Bibelen har å si oss i dag.

Den danske humorist Storm P sier: «*Alle sier at mennesket er godt på bunnen. Hvorfor er det da ikke det?*». Jeg er fristet til å si: «*Alle sier at Bibelen er viktig for den kristne. Hvorfor er den da ikke det?*»

Vi tror at det er av stor betydning at vi sammen forsøker å trenge inn i det som er Bibelens budskap. Den er en autoritet for oss, om vi enn på områder kan være uenige når det gjelder forståelse og tolkning av den.

Dessuten har vi ofte et stikkordmessig forhold til Bibelen. Med fare for ikke å forstå sammenhengen og kanskje vri ting til for at det skal passe inn. Derfor kan det være fint å studere et helt skrift, som Første korinterbrev.

Dette brevet skal vise seg å være et aktuelt brev. Selv om det er skrevet for lenge siden til en bestemt menighet med sine særskilte utfordringer. Det er nemlig samtidig et brev til oss, i den situasjon vi befinner oss i i dag. Kanskje det vil overraske noen og enhver?

Korint – Menigheten – Paulus

MERKELIG MENIGHET

Tenk deg en menighet som denne: Noen saksøker hverandre for offentlig domstol. Andre deltar jevnlig ved sosiale festmiddager, der fremmede guder æres og tilbes. En bror lever i åpen seksuell umoral, og menigheten godtar det! Andre mener det ville være bedre for kristne ektepar å skilles, slik at de kunne bli mer «hellige».

Gudstjenesten deres er sjokkerende, alt annet enn oppbyggelig. Medlemmer som taler i tunger, kjenner ingen selvbeherskelse. Folk kommer berusede til Herrens nattverd, der de isolerer seg i eksklusive grupper, der de skryter av sin «favorittforkynner». Besøkende får det inntrykk at de er fra vettet.

Noen tviler på oppstandelsen. Mange svikter sine økonomiske forpliktelser.

Litt av en menighet! Har det noensinne eksistert en slik?

Ja! Og attpåtil: Dens grunnlegger og leder i halvannet år var ingen ringere enn apostelen Paulus. Det dreier seg om menigheten i Korint. En i høyeste grad karismatisk menighet, der medlemmene må tåle å bli karakterisert som åndelige umodne. En meget viktig menighet, av noen betegnet som den mest levende av alle de menigheter Paulus grunnla. Så mange som minst fire brev skrev Paulus til denne menigheten. To har vi bevart. Fire brev skrev han *fra* Korint.

I løpet av fire kurskvelder skal vi arbeide oss gjennom det som til vanlig betegnes som «Paulus' første brev til korinterne», men som i virkeligheten antageligvis er hans andre skriv til denne problem-menigheten. Vi skal få se at de spørsmål som preget Korint-menigheten, er overraskende aktuelle for oss i dag, snart to tusen år etter at den lokale menigheten i Korint så dagens lys.

KORINT MED OMEGN

Gi en kort beskrivelse av Korint på grunnlag av det som står bak i heftet om byen. En kopi av denne kan gjerne deles ut til kurs-deltakerne, med oppfordring om å lese den hjemme.

Eventuelt kan en lese opp det **Studiebibelen** (Verbum 2019) sier om byen:

Korint var den største byen i Hellas etter at den ble gjenoppbygd som romersk koloni i perioden etter 44 f.Kr. Den ble det viktigste trafikk-knutepunktet i Hellas, med havnebyene Lekjaion, Isthmia og Kenkreæ fordelt på begge sider av den lille landtungen som forbinder Peloppones med resten av fast-lands-Hellas. Selve Korint lå litt lenger inne på Peloppones-siden, i ly av fjellet Akrokorint, hvor det på Paulus' tid lå et tempel til byens skytsgudinne Afrodite, og i senere tid kirker, moskeer og festningsverk (s. 2083).

GRUNNLEGGELSEN AV MENIGHETEN Apg 18,1-17

Før vi går direkte til brevet vårt, vil vi gi en kort beskrivelse av grunnleggelsen av menigheten, som Paulus sto for. Den finner vi i det 18. kapittel av Apostlenes Gjerninger.

Paulus har igjen lagt ut på en lengre reise, det er den andre store misjonsreisen. Vi skriver ca. år 50 etter Jesu fødsel. For første gang er han i Europa for å forkynne de gode nyheter. Et nattlig syn hadde forstyrret hans opprinnelige reiseplaner og sendt ham over Egeerhavet til Makedonia, til byen **Filippi**. («**Kom over ...og hjelp oss!**» Apg 16,9).

Her hadde han et kort og heller dramatisk opphold. Likevel ble dette besøket utgangspunkt for en levende menighet. En menighet han kom til å få et spesielt nært forhold til. Den eneste menighet han tok imot økonomisk støtte fra. Verre skulle det gå lenger sør, i

«Visdommens høyborg», **Aten**. Der hadde han holdt sin berømte tale på høyden Areopagos. Og riktignok hadde noen kommet til tro, men vi hører betegnende nok aldri om en menighet i Aten. Det var visst særlig det han sa om oppstandelsen, som hadde vakt motstand. Og det betød vel ikke noe annet enn en høflig avvisning når de på typisk atensk vis sa: **«Vi vil gjerne høre deg tale mer om dette en annen gang (Apg 17,32).»** Kanskje ble det ikke «en annen gang».

Deretter hadde han dratt alene landeveien sørover. Sine ledsagere (Silas og Timoteus) synes han å ha latt være igjen i Berøa. Han reiste forbi Eleusis med den berømte helligdommen. Og nå er han kommet til byen **Korint**, hovedstaden i Akaia. En viktig by, men også en by som ikke uten grunn hadde et nokså spesielt rykte i samtiden. Godt over halvannet år skulle han oppholde seg i denne metropolen, som kanskje kan sammenliknes med Oslo i dag når det gjelder antall innbyggere.

Han skulle få bruk for sitt praktiske håndverk. Han skulle få knytte kontakt med personer som siden skulle komme til å spille en stor rolle i den unge kirkens liv. Han skulle grunnlegge en menighet som han kom til å ha særdeles mye kontakt med i årene som ligger foran.

Vi titter litt på de versene som skildrer de bevegde dagene da grunnsteinen til menigheten ble lagt (Apg 18,1ff).

Han møter ekteparet Akvilas og Priskilla, som hadde måttet rømme Roma, på grunn av keiser Claudius' påbud om at alle jøder måtte forlate byen. Dette ekteparet skulle Paulus få stor glede av i misjonsarbeidet. Ikke minst hustruen Priska eller Priskilla («lille Priska»). (Apg 18,2-3; 18,26; Rom 16,3; 1 Kor 16,19). Paulus oppsøker dem, ikke minst fordi de var teltmakere som han.

Paulus følger som vanlig sin strategi og rettesnor, «jøde først, så greker», når han starter sin virksomhet i Korint med samtaler i synagogen. Han synes å samle sitt budskap i formuleringen **«Jesus er Messias»** (Apg 18,5). Men dette vekker motstand, og de sier ham imot og håner ham. Det får Paulus til å si: **«Fra nå av går jeg til hedningefolkene»**. Og så drar han sin vei og tar inn hos en person ved navn Titius Justus. Det sies at han «dyrket Gud». Det var betegnelse på ikke-jøder som var positive til den jødiske tro, uten å ha konvertert til jødedommen.

Det er oppsiktsvekkende at vi hører at synagogeforstanderen kommer til tro på Herren.

Hjemmet og verkstedet til Priska og Akvilas ble et samlingssted for en liten menighet. Omgivelsene oppfattet dem som en jødisk sekt, en mildere form for jødedom. Noen ville ha ekte vare, blant annet derav oppsto det fraksjoner i menigheten. Det ble snart en selvstendig og ressurssterk menighet. En del var rike, med utdannelse og sans for gnosis, kunnskap.

Paulus blir uvanlig lenge i Korint, halvannet år, etter at han har sett et syn en natt der Herren sa til ham: «**Vær ikke redd! Du skal ikke tie, men tale. Jeg er med deg**» (Apg 18,9).

Og Korint ble et betydningsfullt sentrum for kristenheten, ved siden av Roma, Antiokia og Efesos.

PAULUS' KONTAKT MED KORINTMENIGHETEN

Det er vel ingen av menighetene vi møter i Det nye testamente, som vi vet så mye om som menigheten i Korint. Det er vel heller ingen av menighetene Paulus hadde så mye kontakt med som nettopp den i Korint. Bak i heftet har vi forsøkt å sette opp en oversikt over denne kontakten. Studer den. Her skal vi kortfattet nevne det viktigste.

- # Grunnleggelsen. Ca. år 50 av Paulus, da han var her 1 ½ år. (Apg 18,1-18.)
- # **Et ukjent brev.** Vi har ikke det brevet han ifølge 5,9 sendte menigheten.
- # Besøk fra menigheten, av Kloes folk (1,11), av tre menn (16,17), brev fra menigheten (7,1).
- # **Paulus' første brev til korinterne.** Fra Efesos 54/55.
- # Timoteus-besøk i Korint. Mislyktes i sitt oppdrag (1 Kor 4,17; 16,10).
- # Nytt Paulus-besøk? Har vært der to ganger før 2. Kor ble skrevet (2 Kor 12,14; 13,1).
- # «**Tårebrevet**», et strengt brev fra Paulus, et brev vi ikke har (2 Kor 2,3-4; 7,8-12).
- # Titus-besøk i Korint, med «Tårebrevet»? (2 Kor 2,12f).
- # **Paulus' andre brev til korinterne.** Fra Makedonia 55/56.
- # Nytt Paulus-besøk? Planlegger å komme i forbindelse med innsamlingen? (2 Kor 13,10).

Vi ser hvordan Paulus følger opp menighetene, ved brev, ved besøk, ved å sende medarbeidere.

SITUASJONEN I MENIGHETEN

Omtrent fem år er gått siden den levende menigheten i Korint ble grunnlagt av Paulus. Han har for lengst avsluttet sin andre store reise. Nå er han igjen sendt ut av sin modermenighet i **Antiokia**. Han er på sin tredje misjonsreise (se kart bak i bibelen). For tiden befinner han seg i **Efesos**. Her har han møtt den elegante og kraftfulle forkynneren Apollos. Her har han truffet igjen det betydningsfulle ekteparet Priskilla og Akvilas.

Paulus skulle bli lenge i Efesos. Mellom to og tre år. På sine reiser stanset han ingen andre steder så lang tid. Efesos ble da også tidlig noe av et sentrum i misjonsvirksomheten.

Det var god kontakt mellom Efesos og Korint, og mellom menighetene de to stedene. To-tre dagers sjøreise over Egeerhavet var avstanden. Så får da Paulus høre mye nytt fra menigheten i Korint. Men slett ikke bare godt nytt.

Han hører om uorden i menigheten. En gruppe folk rundt den korintiske kvinnen Kloe kan fortelle om stridigheter. Tre menn som menigheten har sendt til Paulus, kan utdype forholdene. Dessuten har de sendt brev til ham. Og her stiller de menighetens grunnlegger en rekke påtrengende spørsmål. Det er nemlig mye de lurer på. Forståelig nok. Det er ikke lett å være ny menighet i smeltedigelen Korint.

I denne perioden har Paulus skrevet brev til Korint-menigheten, et brev som dessverre er gått tapt for oss. I likhet med andre brev «fra hans hånd».

Så skriver Paulus et nytt brev til dem, det vi i dag betegner som «Paulus' første brev til korinterne», 25 år etter at Jesus ble henrettet. Det er et svar og en reaksjon på de spørsmål og den informasjon som er tilflytt ham om forholdene i Korint. Inn i en nokså forvirrende situasjon i menigheten skriver Paulus et praktisk, sjelesørgerisk skrift. Der han veileder, irettesetter og formaner. Det er vel ikke noe annet skrift i Det nye testamente som gir oss så godt overblikk i en kristen menighets liv på apostlene tid. Mens Romerbrevet har fått betegnelsen «Paulus' læremessige hovedbrev», er det heller ikke uten grunn at Første Korinterbrev er blitt kalt «Paulus' etiske hovedbrev.»

Det er et brev som berører mange spørsmål som er aktuelle for oss i dag. Selv om noen problemer er fremmed for oss, som spørsmål omkring kjøtt og offer, og kvinners klesdrakt og opptreden ved gudstjenestene.

Brevet gir et dypt innblikk i de problemer og vansker en kristen menighet møtte i en gresk by omkring år 55. Det er en førstehånds kilde til hvordan apostelen arbeider med å bygge kristen menighet i den gresk-hellenistiske verden. Vi møter Paulus som apostel og sjelesørger i en menighet som han hadde problemer med.

Hvordan er så den menigheten Paulus skriver til?

Det er altså en ny menighet, bare omtrent fem år gammel. Og den er storbypreget. Sammensatt var den på flere måter. Her var det tidligere jøder, så vel som tidligere hedninger. Hovedsakelig besto den av «hedningekristne». Det vil si av personer som hadde vært hedninger – ikke jøder – før de ble kristne. Også sosialt sett var menigheten sammensatt. Her var det slaver og frie. Her levde svært så mange fattige, men også en del rike. Videre var menigheten en «karismatisk menighet», med stor vekt på Åndens gaver, på nådegavene. Samtidig som den stemples av Paulus som villfarende og umoden, både læremessig og etisk. Og endelig var menigheten ikke minst preget av uenighet og splid.

Ja, sannelig var det en sammensatt og motsetningsfylt menighet!

Noen i menigheten gjør forresten en smule narr av Paulus. De antyder at han ikke våger å komme tilbake til den, han bare sender brev. Det heter at brevene hans er myndige og sterke, men når han kommer selv, er han svak, og det han sier er, lite å bry seg om. (Se 2,3: «**Svak, redd og skjelvende**».) Ikke desto mindre, nå skriver han i alle fall et brev. Samtidig som han imidlertid uttrykker håpet om at han snart selv skal kunne komme til dem, «*hvis Herren vil*».

Første Korinterbrev

PAULUSBREV

Vi antar at Paulus har diktert brevet til en skrivekyndig slave. Siste avsnittet har han skrevet med egen hånd, som en slags signering, underskrift. «**Jeg, Paulus, skriver min hilsen med egen hånd (16,21)**». (Se bak i heftet om Paulus som brevskriver). Brev var viktig for Paulus for å ha kontakt og følge opp menighetene. Ellers er nesten hele NT en brevsamling. Av 27 bøker er 21 brev.

Mens Romerbrevet er systematisk oppbygget, er de ulike emner i Første korinterbrev løst tilknyttet. Paulus tar opp og svarer på spørsmål som er blitt aktuelle i menigheten i Korint. Brevet er problemorientert.

Det er et viktig brev, inntil det 4. århundre var det det hyppigst siterte brev i NT.

NÆRGÅENDE OG AKTUELLE SPØRSMÅL

Vi kan si at hovedpoenget med brevet er å dempe gruppedannelsen i menigheten, pleie nettverksrelasjonene mellom Paulus og menigheten og befeste Paulus' autoritet over korinterne.

Vi møter tema som disse:

- # Hva vil det si å leve som kristen?
- # Om enhet og samhold i menigheten.
- # Om kristen etikk.
- # Om kroppen som tempel for DHÅ.
- # Om mann og kvinne, kvinnens plass i menigheten.
- # Om nattverden.
- # Om nådegavene.
- # Om kjærligheten.
- # Om oppstandelsen.
- # Om givertjenesten.

Vårt kurs

Vi håper å gi en helhetlig forståelse av brevet, i tråd med ønske om å se hva det sa i samtiden, og betydningen for oss i dag. Samtidig må vi velge ut noen særskilte, sentrale tema. Så da har vi stanset ved det følgende:

- # Visdom og enhet
- # Kroppen – Kristen livsførsel, Kristen Frihet
- # Nattverd – Nådegaver
- # Oppstandelsen og givertjenesten

På samme tid vil kjærlighet være en rød tråd, og kap 13, **«Kjærlighetens høysang»**, representerer et vakkert høydepunkt i beskrivelsen av kjærligheten. Det vil prege og gi anledning til meditasjon i alle de kveldsavslutningene vi har foreslått.

Gi gjerne kursdeltakerne en oppfordring til å lese hele brevet i sammenheng.

Brevet er skrevet på hellenistisk gresk, koinè, folkelig, ikke klassisk gresk. Paulus er den første kristne forfatter. Vi må ikke lese senere teologisk utvikling inn i begreper som

- = kjaris, nåde
- = pistis, overbevisning, kraft, tro
- = ekklesia, folkeforsamling

Likevel tar han de første skritt til å fylle gamle termer med nytt innhold. Han blir skoledannende for senere NT-forfattere, kirkefedre og kristent språkbruk generelt.

KAMPSKRIFT - MOTSTANDERE

Første korinterbrev er et kampskrift som Galaterbrevet. Men er ikke så fordømmende i sin holdning.

PAULUS' MOTSTANDERNE

Motstanderne er ikke de judaister som vi møter i Galaterbrevet. De som mente at også tidligere hedninger, de hedningekristne, skulle være forpliktet på Moselovens krav. Men det er vanskelig å tegne et klart bilde av dem.

Det synes som om noen mener å sitte inne med guddommelig visdom og kunnskap. Og at disse så ned på alminnelige kristne som annen-classes folk. Under slagordet «alt er tillatt» (6,12; 10,23) har det ført til løssluppen kjønnsmoral. Som åndsfulle personer av særlig edel type, mente de å ha evner til å gjennomskue de hedenske kulturers tomhet, og de kunne med god samvittighet spise offerkjøtt og delta i hedenske offermåltider (kap 8 og 10). De så ekstatisk tungetale som den mest verdifulle av alle nådegaver (kap 14), avviste troen på de dødes oppstandelse (kap 15,12), og satte spørsmålsteget ved Paulus som sann apostel (9,1).

Det kan virke som om de ønsker andre talere med andre perspektiver velkommen, og ha en livsstil preget mer av ikke-jødisk form for samliv, og at de er veldig opptatt av jødiske renhetsforskrifter angående mat, spesielt kjøtt.

Samlet kan vi si at Paulus ønsker å dempe gruppedannelsene, pleie nettverksrelasjonene mellom menigheten og han, samt befestet hans autoritet over korinterne. Det gjør han blant annet ved å svare på teologiske og etiske spørsmål. Ikke minst overfor dem som har sådd tvil om Paulus' stilling. Riktignok er det enighet om at Paulus har dannet menigheten. Men har ikke menigheten rett til å velge sine apostler og lærere?

Korint-menigheten fremstår som selvbevisst, kunnskapsrik og ressurssterk. Men midt i alt dette er Paulus en religiøs autoritet, og det er tross alt, ham de spør til råds.

TIL BREVETS VIRKNINGSHISTORIE

Første korinterbrev har stått sentralt i utformingen av det kristne syn på kjønnsroller og seksualitet (5; 7; 11; 14), og sølibatet (7). Men også om kvinners seksuelle autonomi, siden ekteskapet ble sett på som nødløsning, i de siste tider før Jesu gjenkomst. Luther førte til en dramatisk nytolkning i denne sammenheng.

Kap 11 og 14,33-36 er blitt brukt for å ekskludere kvinner fra religiøse maktposisjoner. Kap 11 taler om kvinners hodeplagg i gudstjenesten, og spesielle frisyre. Men her er også argumenter for kvinnelig profetisk lederskap.

Kap 11 inneholder de hyppigst siterte ord om nattverden, «innstiftelsesordene», i gudstjenesten.

VISDOM OG ENHET

1,1-4,21

ÅPNING, HILSEN OG TAKK 1,1-1,9

LOVENDE ÅPNING

Det er alltid spennende å lese åpningen på Paulus' brev. Her slås brevets tone an. Her antydes og introduseres de saker han ønsker å ta opp og komme tilbake til siden i brevet. Hva sier han?

V1

Apostel, av gresk «å sende ut». Hos Lukas, som skrev Apostlenes Gjerninger, virker det som en betingelse å skulle ha fulgt Jesus hele hans jordeliv. Derfor bruker Lukas det kun om 12 «hoveddisipler». Paulus bruker det litt videre: en apostel har sett den oppstandne Kristus og fått et misjonsoppdrag av ham (Gal 1,1 og 2,8-9).

Det er viktig for Paulus å understreke at han var apostel, ikke minst overfor menigheten i Korint. (Se fotnote til Gal 1,1). Her har det vært ytret tvil med hensyn til hans virksomhet og hans autoritet. Det var annerledes i Filippi. Overfor denne menigheten var det unødvendig å fremheve sitt apostolat (Fil 1,1).

Paulus skriver ikke som en privatperson, men som en med fullmakt og autoritet. Han er forfatter, Sostenes er medforfatter. Han må være kjent av menigheten.

v 2.

Hellige, det er Paulus' vanligste beskrivelse av de kristne. Guds menighet består av de hellige, kalt til være hellige sammen med Kristus, de som påkaller hans navn. Utskilt fra verden og overgitt til Gud. Det er ikke en moralsk beskrivelse av dem.

v 3

«**Nåde være med,**» er en hilsen Paulus bruker ofte (Rom 1,7).

V4 ff

Som vanlig, bortsett fra i Galaterbrevet, begynner han med **en takksigelse**. Han takker for den nåde som er gitt dem. Det er ikke ironisk, men alvorlig ment, men det er gaver som Gud må takkes for. I Gud er de «**blitt rike på alt, på all lære og all kunnskap (v5)**». Og han påpeker at de lever i forventning om Kristi nære gjenkomst. Det er viktig å se de første menighetene i lys av denne forventning. Dette gjelder ikke minst de eldste skriftene i NT, de to Tessalonika-brevene. (Se fotnote om «Jesu Kristi dag», v 1,8).

STRID I MENIGHETEN, 1,10-4,21

ADVARSEL MOT SPLITTELSE

Som antydnet tidligere: Dette er på sett og vis en merkelig menighet, så mye positivt og godt, så mye galt og forvirrende. Paulus betviler ikke opplysningene fra folkene rundt Kloe. Det var virkelig splittelse i denne karismatiske, spill-levende menigheten. Det er oppstått klikker i menigheten. Paulus gjør her opp med partivesen og tilhørerne forgudelse av partilederne, der de enkelte grupperingene synes å ha sin særskilte favoritt-forkynner. Det gis en knapp beskrivelse av klikkvesenet. Kun lederne nevnes, ikke særpreget ved de enkelt partier. Hver gruppe har rost seg av sin fortrefelighet. Det har skapt misunnelse og splid, og er en trussel mot kirkens enhet. Men han benekter ikke at kirken kan bære de ulike syn. Og det virker ikke som om noen vil «melde seg ut». Paulus ber dem imidlertid innstendig om å stoppe den ødeleggende kranglingen.

I utgangspunktet kom menighetsleddene sammen i hjemmene, 16,19; 14,23. Her fremsto noen som ledere for husgruppene, «husmenighetene».

V 10

Paulus formaner. Dette er en viktig del av brevene. Det handler om å leve i samsvar med sin tro. Være den du er. Leve evangeliet verdig. Formaningen er både lov og evangelium. Midt i formaningen merker vi Paulus' kjærlighet til menigheten, og hans faderlige omsorg. Her er både takk og alvorlig bebreidelser. – **«La det ikke være splittelse blant dere, men stå sammen i syn og tanke (v10).»**

Paulus polemiserer mot verdens visdom og kunnskap, men samtidig fremstår han velkolert, når det gjelder det retoriske og stilistiske.

NÅR PAULUS FORMANER

Paulus tar opp og besvarer spørsmål og problemer som er stilt ham. Han gjør det i den kristne troens lys. Selv de mest perifere forhold fører inn til troens sentrum. Hva innebærer det i praksis å være bundet til Kristus? Og det gjelder i forhold som var helt annerledes enn der Jesus hadde levd. Hva innebærer kristen tro i en hedensk by, fylt med religioner og kultur av forskjellig slag, med de fristelser og farer kirken der utsettes for? Kristus-vitnesbyrdet blir nærgående og konkret. Det er snakk om sammenheng mellom lære og liv, teologi og praksis. Troens vesen og innhold forklares ikke ved livsfjerne, teoretiske betraktninger.

Vi taler om det første sammenstøt i kirkens historie mellom gresk-hellenistisk livsanskuelse, og forkynnelsen av Kristi død og oppstandelse som det eneste sanne frihetsbudskap.

Når det hevdes at **«alt er tillatt»**, kommer han inn på problemer vi bakser med i dag.

Splittelse - klikkene

Det synes å være mer snakk om klikker, enn partier (Jf. det som sies om «vår bror Apollos» 16,12). Og det er kun en knapp omtale av klikkvesenet. Kun lederne nevnes, ikke noe om særpreget ved de enkelte gruppene.

Paulus er sterkt opptatt av enhet i menigheten, og det som skjer i Korint, er en trussel mot enheten. Som han skriver til romerne: **«Må tålmodighetens og trøstens Gud hjelpe dere alle til å vise enighet, etter Jesu Kristi vilje.»** (Rom 15,5). Selv enhetens måltid, nattverden, er truet av splid her i Korint (11,18).

Hva kan vi si om de enkelte «partiene»?

Paulus-tilhengere kan være tidligere hedninger, med stor vekt på kristen frihet. Noen har sett dette som et protestparti, mot de andre grupperingene.

Apollos var en veltalende og filosofisk skolert jøde. Lærd og akademisk tiltrekkende. Mer elegant og en bedre forkynner enn Paulus. Underholdende og formfullendt. Kanskje var han opplevd som spesielt relevant og livsnær. Muligens anså de ham som mannen som kunne bringe de kristne grekerne kristendommen på en måte som passet dem.

Gruppen som holdt seg til apostelhøvdningen **Kefas** (slik Paulus alltid kaller Peter), var kanskje mer jødisk preget, med vekt på omskjærelsen, og på Moseloven. Kunne Paulus være rett apostel som Peter?

Kristus. Det er en gåte hva denne gruppen står for. Ville de ivareta den sanne Kristustro? Noen mener at gruppen kunne være «karismatisk».

Men ingen har patent på Kristus. Se 2 Kor 10,7: **«Den som for egen del er overbevist om at han tilhører Kristus, bør tenke over dette én gang til med seg selv. For også vi tilhører Kristus, like mye som han.»** Paulus vil ikke føre mennesker til seg selv. Men bort fra seg selv, og hen til Kristus.

Paulus tar ikke parti, han kunne ha fremhevet seg selv. Han angriper selve partivesenet. Han stiller retoriske spørsmål. Er Kristus blitt delt? Var det kanskje Paulus som ble korsfestet for dem. Ble de døpt til Paulus' navn. Menigheten må finne seg igjen i det bildet som Paulus fremhever senere i brevet, av menigheten som Kristi kropp med ulike lemmer som utfyller hverandre (kap 12). Og det er forkjært å begrunne stridigheten på dåpen, på hvem som har døpt dem, for dåpen begrunner jo kirkens enhet. Og selv har han nesten ikke døpt noen.

Så understreker han den oppgave han har fått av Kristus, at han er sendt for å forkynne det gledelige budskap om ham som snur opp ned på all menneskelig tankegang. Dette fører til det innerste tema, om **Kristi kors**.

Ordet om korset er en dekkende beskrivelse av evangeliet (1,18).

GUDS OG MENNESKERS VISDOM 1,18-31

Uenigheten synes å henge sammen med synet på menneskelig visdom. Grekerne var opptatt av dette, forståelig nok ut fra sin appetitt på filosofi. Men Paulus viser at Guds visdom langt overstiger verdens visdom, den visdom som nødvendigvis må betrakte ordet om korset som noe tåpelig. Og for å forhindre at menneskene skal rose seg, bli hovmodige og «oppblåste», så velger Gud ut det som synes svakt og uforstandig for å gjøre de vise til skamme.

Paulus illustrerer dette på to måter. Ved å vise til dem selv, ikke mange var vise etter menneskelig mål. Ved å vise til Paulus selv. Han kom ikke til dem med **«fremragende talekunst eller visdom (2,1)»**. «Svak, redd og skjelvende (2,3)» hadde han stått for dem.

Dette avsnittet er sagt å være et av de dypeste og vanskeligste utsnitt i NT. (Jf. 2 Kor 5,14f; Rom 3,21-26; Gal 3,13.) Det handler om Kristi kors og betydningen av dette, når nå Paulus peker på den egentlige årsak til partisplittelsen. Det dukker opp igjen i 3,1ff. Det dreier seg om å ta avstand fra verdens visdom og forsvar for evangeliet om den korsfestede Kristus. Her sammenkjedes partier og splid med spørsmålet om den sanne visdom.

Partier oppstår fordi noen i religiøs selvklokskap lukker seg for Guds visdom. Stridighetenes grunn er at man vil gjøre seg kloke, fordi en lukker seg for Guds visdom, som opprinnelig trådte frem i Guds skaperverk (1,21). Guds visdom er undertrykket av menneskers selvklokskap. I stedet for å tilbe og ære Gud i hans skaperverk, gjorde mennesket opprør, og dyrket selvskapte guddommer av ulikt slag. Dette avsløres i Kristi dype fornædrelse på korset; som anses som dårskap, tåpelighet.

Gud har overfor dette åpenbart den sanne visdom. I korset. Guds kjærlighet vist ved korset, kun dette kan redde de fortapte. Når mennesket glemmer Kristi kors, og dømmes, taler og handler etter egen visdom, da har det ikke innsett hva Kristus virkelig betyr i menneskers liv.

Paulus roper ut og sammenfatter hele Jesu liv og gjerning i ordet om korset. Paulus forkynner en omvurdering av alle verdier, der alt utgår fra korset. Jesu kors er en frelsesbegivenhet med evighetsbetydning for alle mennesker. Og dette er støtende.

Gud trer ikke frem i en vinnende, imponerende, perfekt skikkelse, men skjult under sin motsetning. Paulus sammenfatter og gir en uhyre betegnende beskrivelse av den verden evangeliet er forkynt inn i:

«For jøder spør etter tegn, og grekere søker visdom, men vi forkynner en korsfestet Kristus. Han er en snublestein for jøder og dårskap for hedninger, men for dem som er kalt, både jøder og grekere, er Kristus Guds kraft og Guds visdom» (1,22-24).

Paulus sier at syndige mennesker kan kun ha samfunn med den hellige Gud i fellesskap med den korsfestede Kristus. Gud viser seg under sin motsetning.

Og han gir en begrunnelse. De selv er et eksempel på at Gud utvelger det som er foraktet i verden. Ikke mange var velstående, selv om noen var det (1,26). De fleste i menigheten var fattige havnearbeidere, rettsløse slaver, proletarer uten politisk makt og innflytelse. De er avhengige av hvordan Gud virker ved sitt ord i den kristne forkynnelse. Ikke med fremragende talekunst. Ikke klokt uttenkte myter, men fremført av øyenvitner (2 Pet 1,16-18).

De skal ikke være stolt av seg selv, men av Herren (1,31).

GUDS VISDOM ER ÅPENBART, 2,1-16

Likevel, selv om Kristus korsfestet synes tåpelig, så finnes det en sann visdom. Som bare Guds ånd kan åpenbare. Og mennesket slik det er i seg selv, tar ikke imot det som hører Ånden til. Det kan bare bedømmes på åndelig vis av Åndens mennesker. Men da må det oppleves som sjokk for korinterne å få høre at Paulus ikke betrakter dem som slike mennesker. Den karismatiske menigheten må tåle å få høre at han taler til dem som til mennesker slik de er av naturen, som til umodne kristne. Han må gi dem melk, og ikke fast føde.

Og det var ikke med **«fremragende talekunst eller visdom»** Paulus forkynte for dem Guds mysterium (2,1), «men med Ånd og kraft som bevis» (2,4). For deres tro skulle ikke bygge på menneskelig visdom, men på Guds kraft. Denne visdommen hadde ingen av verdens herskere kjent. Det var **«Det intet øye så og intet øre hørte, det som ikke kom opp i noe menneskehjerte»** (2,9).

GUDS MEDARBEIDERE OG GUDS BYGNING, 3,1-23

Kranglingen viser at de er umodne. Han måtte tale til dem som til spedbarn. Men nå formaner han dem til å innse at alle arbeiderne i menigheten er medarbeidere, og til å skjønne at det er kun Gud som kan gi liv og vekst. Paulus har lagt grunnvollen og det kan ikke legges annen enn den som er lagt, Jesus Kristus. Den som virkelig er vis, vil innse at alle forkynnerne er Guds, så hvorfor begrense seg til én av dem.

Og de ulike ledere, forkynnere, kan ha ulike oppgaver: **«Hva er vel Apollos? Og hva er Paulus. Tjenere som hjalp dere til tro! Begge gjorde vi det Herren hadde satt oss til. Jeg plantet, Apollos vannet, men Gud ga vekst»** (3,5-6).

Paulus vil at menigheten skal kunne gjøre bruk av alle forkynnere (3,5-7).

«For vi er Guds medarbeidere, og dere er Guds åkerland, Guds bygning» (3,9).

Dere er Guds tempel (3,16-17). Her snakker Paulus om menigheten som Guds tempel, **«og at Guds Ånd bor i dere»** (3,16). Det går an å ødelegge Guds tempel.

Om det er tusen veiledere, så er Paulus deres far i Kristus. Han lover å komme til dem, men sender Timoteus i mellomtiden (4,14-21).

De ulike forkynnere skal utfylle hverandre, «spille hverandre gode» (Nils Arne Eggen), slik det er i kroppen med de mange ulike lemmer.

EN SAMMENFATNING AV DAGENS TEMA

Det handler om kunnskap (gnosis) og visdom. Om Guds visdom og menneskers visdom. Det handler om enhet og fellesskap.

Det handler om korset som en dekkende beskrivelse av evangeliet.

Det handler om forpliktende kjennskap til Jesus, som sentrum for vår tro og vårt liv:

**«Dere er hans verk i Kristus Jesus,
han som er blitt vår visdom fra Gud,
vår rettferdighet, helliggjørelse og forløsning» (1,30).**

Vår rettferdighet, Rom 4,25.

Vår helliggjørelse, Rom 6,19-22.

Vår forløsning, Rom 3,24; 8,3.

GRUPPESPØRSMÅL

Samling 1 «Visdom og enhet»

1. Har du spørsmål eller kommentarer til tema-innledningen?
2. Les vers 1 til 9 i første kapittel. Hvis det er slik at Paulus i åpningen av brevet angir tonen til brevet og antyder hva han ønsker å ta opp, hva handler da 1. Korinterbrev om?
3. Hvis Paulus hadde skrevet brev til vår menighet, hva ville han ha takket for?
4. Hva ville han formant oss til?
5. Vår menighet kan kanskje sies å være ganske sammensatt. På hvilken måte representerer dette en utfordring for oss med hensyn til enhet og fellesskap?
6. Hva synes du om uttrykket: «Menigheten er ikke et meningsfellesskap, men et trosfellesskap»? Er dette en meningsfull beskrivelse av en kristen menighet?

KVELDSAVSLUTNING

Se veksellesing bak i heftet.

SALME 358 För att du inte

360 Jesus, du har brakt Guds rike.

BØNN **Å Herre, du har skapt oss til deg,**

og hjertet vårt er urolig inntil det finner hvile i deg.

Augustin

SAMLING 2: Kroppen – Frihet – Ansvar – 1 Kor 5,1-11,1

INNLEDNING – TIL HELHETEN

Paulus fortsetter å ta opp forhold han har hørt om i Korint. Det er forhold som har gjort ham nokså urolig. Dernest begynner han å svare på de spørsmål menigheten har stilt i brevet de sendte ham. Om de enn var stolte av sin visdom og kunnskap, så var det utvilsomt en del de trengte å lære mer om!

Det handler om kristentro og moral. Det skjer under henvisning til umoralske forhold i menigheten.

Syv søyler er det eneste av det gamle Apollos-templet som i dag står igjen blant ruinene av det gamle Korint. Paulus skriver om **den menneskelige kropp** som et tempel og en bolig for Guds Ånd. Han sier store ting om kroppen som kristne til alle tider trenger å bli minnet om, og ta konsekvensen av.

Så tar han opp spørsmål som i første omgang synes uaktuelt for oss i dag. Som kjøtt som har vært ofret til avgudene. Men som i virkeligheten i høyeste grad er aktuelt for oss. Det handler om hvordan vi skal leve som kristne. Det gjelder **kristen frihet**, og grensene for denne.

Og gjennom det hele ligger **kjærligheten** til grunn, for den enkeltes liv, for menighetens liv.

Til disposisjonen

5,1-7,40	Din kropp – Guds tempel
8,1-11,1	Kristen frihet – og grensene for den

Disse overskriftene viser hva vi har valgt ut av sentrale tema fra denne del av brevet.

KROPPEN

Kapitlene 5 og 6 utgjør en enhet, der Paulus tar opp to moralske problemer, blodskam og hor, og rettsaker mellom kristne.

Blodskam og hor, 5,1-13

Først gjelder det hor, «i en form som selv ikke en gang hedningene tåler». En mann lever sammen med sin fars hustru. Han har et seksuelt forhold til sin stemor. Både i jødisk lov og i romersk rett er det sett på som en krenkelse av faren. Det er en sak som korinterne betegnende og skremmende nok ikke har funnet nødvendig å ta opp blant de spørsmål de stilte til Paulus i brevet sitt. Deres stolthet og arroganse hadde fått dem til å bære over med forholdet. Kanskje som en følge av og et eksempel på den frihet de mente å ha som kristne. Men Paulus er meget klar: «**Dere har sannelig ikke mye å være stolte av!**» (v6). Når Paulus

tar dette opp, er det for å redde mannen for den evige frelse. Når det imidlertid gjelder dem som er utenom menigheten, så understreker han at det er opp til Gud å dømme disse: **«Hva har jeg med å dømme dem som står utenfor?»** (5,12).

Legg merke til 5,9-11. Versene her forutsetter et brev fra Paulus til menigheten som er gått tapt.

Rettsaker mellom kristne, 6,1-11

Her gjelder det kristne brødre og søstre i konflikt.

Og mens han nå snakker om å dømme, så nevner han det andre problemet han ønsker å ta opp i denne sammenhengen. Nemlig sjokket over at kristne fører prosesser mot hverandre og stevner hverandre for hedenske domstoler. I stedet for å avgjøre tvisten innen menigheten. I praksis tar de ikke alvorlig det som skjedde i dåpen. Og det gjør altså de som i endetiden selv skal dømme både verden og engler. Nei, de skal heller vende det andre kinn til, lide urett. Han tar ikke avstand fra den statlige domsmakt. Rettferdighet er kjærlighetens politiske form. Kristne er ikke kalt til å grave grøfter eller bygge murer seg imellom, men til å bygge broer over til hverandre.

Paulus tar her ikke avstand fra statlig domsmakt. Rettferdighet kan sies å være kjærlighetens politiske form.

Mennesket – en bolig for Guds Ånd, 6,12-20 - Kroppen tilhører Herren

Paulus tar avstand både fra forgudelsen og forherligelsen av kroppens skjønnhet og fra forakten for kroppen. Kroppen er ikke et fengsel for sjelen, men en bolig for Guds Ånd.

Videre sier Paulus at selv om den kristne har fullstendig frihet, så tillater ikke det umoral, siden nettopp kroppen til de troende er guddommelige templer der Guds Ånd skal bo. **«Bruk da kroppen til Guds ære!»** (6,20).

«Jeg har lov til alt» (v12). Denne formuleringen synes å ha blitt litt av et slagord i Korint, ut fra tanken om den kristne frihet. I tillit til egen åndelige styrke ble friheten forvandlet til å gjøre seg løs fra enhver form for bundethet.

En kunne for eksempel med god samvittighet ha samleie med en prostituert, uten at det berørte hans åndelige vesen.

Paulus tar oppgjør med denne tanken. Den har sitt grunnlag i forhold som umulig kan forenes med skapelsestanken og kristentroen. For ikke alt er gagnlig, tjener ikke til det gode, til menighetens oppbyggelse. Det er verdt å merke seg at «oppbyggelse» i vår bibel som regel ikke går på noe individuelt, men gjelder menigheten som helhet.

Paulus formaner **«Jeg skal ikke la noe få makt over meg»** (6,12).

Fellesskapet med Gud (som er den sanne frihet) omfatter hele mennesket som det er skapt. Vi skal en gang legemlig oppreises av graven. Mennesket er med hele sin person ved dåpen blitt forent med Gud.

Samleie medfører et særlig intimt menneskelig fellesskap, det ligger ikke på samme nivå som et menneskes behov for mat og drikke. Evangeliet opphøyer således hele mennesket til å være et tempel for Den hellige ånd. Han tar avstand både fra forherligelsen av legemets skjønnhet og forakten for legemet. Kroppen er ikke et fengsel for sjelen, men en bolig for Guds Ånd.

De skal spørre seg selv. Hva behersker oss? Hvem bor i oss? Er det den seksuelle lidenskap? Eller er det Kristus med alt som er hans, som skal ha makten over oss?

Kap 7,1-40 Ekteskap og ugift stand

Kapittel 7 åpner andre halvdel av Første Korinterbrev. Her svarer Paulus på de spørsmål som er blitt stilt ham i menighetens brev. Det gjelder ekteskap, om en kan spise kjøtt av dyr som er slaktet for å være offer til avgudene, gudstjenesten og oppstandelsen. Vi skulle gjerne hatt dette brevet fra menigheten. Selv om vi altså kan resonnerer oss frem til noe av det som stod der, så er det nesten som å lytte til den ene side av en telefonsamtale, så lenge vi ikke vet hva korinterne har skrevet.

Når det gjaldt spørsmålet om ekteskap, så gjorde to misforståelser seg gjeldende i Korintmenigheten. Noen mente at Paulus' forkynnelse av den kristnes frihet tillot seksuell umoral. Andre var tilbakeholdende med seksuelt samliv selv innenfor ekteskapet. Paulus gir sine råd angående ekteskap, skilsmisse og det å leve ugift. Han synes kanskje betinget begeistret for ekteskapet. Men alt må forstås ut fra en sterk forventning om at Jesus snart skulle komme igjen. **«Det er stadig kortere tid igjen»** (7,29). Og det er ting i en slik situasjon som er viktigere enn å søke ekteskap eller oppløsning av ekteskap.

Det er vesentlig å se at 1. Korinterbrev ikke er en avhandling om ekteskapet. Han svarer på noen konkrete spørsmål. Det synes å ha vært to ytterliggående synspunkter i menigheten. Det ene at det seksuelle begjær i seg selv er syndig, Gud vil vi skal leve i sølibat, det krever avholdenhet. Det andre synet er at seksualiteten må stilles på linje med fordøyelsesfunksjonen, dette tar til orde for den frie kjærlighet.

Paulus avviser både den asketiske og libertinistiske holdningen. Når han foretrekker den ugifte stand, så er det under henvisning til forventningen om Jesu nære gjenkomst. Det Paulus har å si om ekte kjærlighet, som ikke kan begrenses til ekteskapet, står å lese i det fantastiske kapittel 13, **«Kjærlighetens høysang»**.

Bibelsk psykologi.

I disse kapitlene virker det som Paulus snakker om mennesket som bestående av kropp og sjel, 7,34. Et annet sted beskriver han mennesket som ånd, sjel og kropp, 1 Tess 5,23.

Poenget er ikke en oppdeling av mennesket. Det han vil understreke, er at mennesket er en

enhet, og at alt tilhører Gud og har med ham å gjøre. Både det som gjelder den åndelige/sjelelige siden og det som angår den kroppslige siden. Paulus har store tanker om menneskets kropp. Han er langt unna den «greske» tankegangen om at sjelen er det egentlige, at sjelen er i legemet som i et fengsel, og at frelse er å bli befridd fra kroppen. Dette skal han si mer om når han siden skal ta for seg oppstandelsen. Kroppen er det hele menneske, sett fra én side, med alle dens organer, det synlige menneske. Sjelen er det hele menneske, sett fra en side, vår psykiske utrustning, det som angår tankelivet, følelselivet og viljen. Den menneskelige ånd er det hele menneske sett fra én side, som skiller oss fra alt annet i skaperverket og som gjør at vi kan leve i personlig fellesskap med Skaperen. Alt er skapt av Gud og hører sammen i en ubrytelig enhet, og kan ikke splittes opp i ulike «deler».

Rowan Williams, tidligere erkebiskop i Den Anglikanske kirke, sier:

«Den (kirken) lider av en lang historie der vår gudbilledlighet er blitt innsnevret til å gjelde fornuften. Tro reduseres da lett til en type intellektuell tilslutning til *ideen Gud. Mens vår kroppslighet havner i bakleksa*. Det mentale blir privilegert slik at vi mister litt av syne hvordan vi *lærer og tenker med kroppen*. Kirken trenger å utvikle en mer kroppslig spiritualitet. Kall det gjerne troens praktiske visdom. Hva vi spiser. Tempoet i våre liv. Våre måter å reise på. Det dreier seg mer om å støtte byggingen av nye vaner enn å forkynne nye ideer.» (STREK, nr. 4, 2020, s. 61).

Herfra går det linjer til forvalteransvar for kloden vår, til natur- og miljøvern. Williams sier vi gjenfinner gleden av å være jordboer. Vi søker et kristent miljøansvar. Forvalte er noe annet enn å plyndre, ødelegge. Vi må ikke se jorden som et supermarked spekket med varer man kan forsyne seg av. Forvaltertanken skal lede til et sunt og helhetlig kristent miljøansvar. (STREK, nr. 4, 2020, s. 64).

Kroppen – sammenfatning og konsekvenser

Vårt forhold til kroppen har i høyeste grad med vårt forhold til Gud å gjøre. Paulus skriver til romerne:

«Derfor formaner jeg dere ved Guds barmhjertighet, søsken: Bær kroppen fram som et levende og hellig offer til glede for Gud. Det skal være deres åndelige gudstjeneste.» (12,1).

Det vi gjør med kroppen påvirker hele mennesket, som ånd, som sjel. Og vi hedrer Gud ved å behandle kroppen med respekt.

Derfor:

- # Det er viktig å ta vare på kroppen og helsen sin.
- # Det å bruke kroppen til å overspise, ruse seg, og seksualitet utenfor ordnede rammer, er ikke godt for vår relasjon til oss selv og andre, eller for fellesskapet.
- # Vi erfarer, føler og lærer blant annet gjennom kroppen. Det å etablere gode kroppslige vaner, kan gjøre det lettere for oss å gjøre gode valg.

KRISTEN LIVSFØRSEL

Paulus' lære om etiske krav, kap 5-7

Paulus forkynner at tro og moral i høyeste grad har noe med hverandre å gjøre. Han er den store forkynner av at budskapet om rettferdighet for (fra) Gud gis det syndige menneske helt ufortjent. Men han tar skarp avstand fra den misforståelse av dette budskap, som sier at den kristne livsførsel blir et likegyldig spørsmål, som den kristne ikke har noe å si om. Den kristne har ikke frihet til å gjøre hva hun/han har lyst til. Det forkynnes imidlertid ikke ved å ta budskapet om Guds nåde tilbake, men ved å presisere hva fellesskapet med Gud innebærer i praksis. Som Paulus sier andre steder: Det gjelder å leve: Kristi evangelium verdig (Fil 1,27), verdig det kallet dere har fått (Ef 4,1), Herren verdig (Kol 1,10), verdig for Gud (1 Tess 2,12).

Ved troen gjøres et menneske til Kristi eiendom. Paulus spør hvordan kan de da leve etter den gamle vane, som om det ikke var noe nytt i deres liv med Kristi nærvær. Det at de hører Kristus til, gjør en annen livsstil mulig (2 Kor 5,17: en ny skapning i Kristus). Vi øyner en eiendommelig forening av indikativ (beskrivende form) og imperativ (bydende form). Det er en formaning til å leve det nye liv i Kristi etterfølgelse som bygger på den frelse som de allerede har fått ved Jesu død og oppstandelse, og gitt den kristne i dåpen. Den kristne formanet til å bli det hun/han allerede er: Et Guds barn, hans frie skapninger, Kristi medarbeidere, hans venner, innsatt i tjeneste både overfor søstre og brødre og de som står utenfor. Vi kan si at Rom 12,1-2, kroppen som et levende og hellig offer, og 1 Kor 13, Kjærlighetens høysang, knyttes sammen. Den kristne formaning er både evangelium og lov, gave og krav. Det er en tilskyndelse til å gjøre alvor av troens fellesskap med Kristus i det daglige livs ulike oppgaver.

Men Paulus og Bibelen gir ikke en syndfrihetslære. Der er sterke ord om troens nye liv, men ingen lære om syndfrihet. Se Luthers forklaring til 5. bønn i Fader Vår. Se også Første Johannesbrev 2,1: Først: **«Dette skriver jeg til dere for at dere ikke skal synde.»** Som etterfølges av: **«Men om noen synder, har vi en talsmann hos Far».** Den kristne er alltid underveis, Fil 3,12, i en uavlatelig kamp mot mørke krefter, Rom 13,12; Ef 6,11.

Alt har sin kilde i budet om kjærlighet; det som gjelder, er tro, virksom i kjærlighet, Gal 5,6. Og grunnlaget og utgangspunktet for det hele, er at **Gud er kjærlighet**, 1 Joh 4,8-16.

Vi kan si at Paulus forkynner en håpets etikk. Alt hva han skriver, er båret av overbevisningen om at den evige verden i og med Kristi død og oppstandelse allerede er brutt inn i denne timelige verden. Forventningen om Kristi nært forestående komme har spilt en langt større rolle for Paulus enn vi forestiller oss. Vi kommer tilbake til dette i samling 4, når vi stanser ved oppstandelsen.

Mennesket – en bolig for Guds Ånd. 6,12-20 – Kroppen tilhører Herren

Enkeltheter

6,12 Jeg har lov til alt, men ikke alt tjener til det gode.

Det virker som om Paulus siterer et slagord. Kanskje et uttrykk som kristne i Korint har brukt som unnskyldning for å tilfredsstille kjønnsdriften på «korintisk» vis. Dette kommer vi tilbake til nedenfor, når vi snakker om kristen frihet.

Sammenlikn med 10,23 og med 1 Tess 5,21 «**men prøv alt og hold fast på det gode**».

6,13 Maten er til for magen, og magen for maten

Det virker igjen som om Paulus siterer et fast uttrykk hos korinterne. Og han kan nok være enig i at maten og magen hører sammen. Men det gjelder ikke legemet og hor. Det er ikke en gyldig parallell mellom det at magen er til for mat og legemet, kroppen, til for hor. Det synes som om tilfredsstillelse av kjønnsdriften for noen i Korint var like naturlig som tilfredsstillelsen av behovet for mat og drikke. Som med den fysiske appetitt, skulle den seksuelle appetitt tilfredsstilles på den mest hensiktsmessige måte. Poenget for Paulus er å understreke at kroppen så absolutt har med Gud å gjøre. Det fremgår av det forhold at Gud reiste Jesus opp fra de døde, vers 14.

6,15 kroppene deres er Kristi lemmer

Bildet med kroppen og lemmene skal han komme sterkt tilbake til senere i brevet, i kapittel 12. Se for eksempel 12,27: «*Dere er Kristi kropp, og hver av dere et lem på ham.*» Og sammenlikn med Rom 12,5: «*På samme måte er vi alle én kropp i Kristus, men hver for oss er vi hverandres lemmer.*»

6,16-17 To fellesskap

Legg merke til de to slags fellesskap som beskrives her. Se også hvordan ordene fra 1 Mos 2,24 er benyttet «*og de to skal være én kropp*».

6,18 utenfor kroppen

Med kropp i vers 18 antas vanligvis at Paulus mener hele menneskets personlighet. Utuktssynden er nettopp en synd som angår hele personligheten, ikke bare – som korinterne ville hevde (v 19) – det rent kroppslige. Endelig må en kristen huske at han så visst ikke kan bestemme over en selv: «*Dere er kjøpt, og prisen betalt*» (6,20). Ved Jesu død har det funnet sted en «betaling» (jf. 7,23; 1 Pet 2,18f), som gjør at de kristne ikke lenger tilhører seg selv, men er «kjøpt» til å tilhøre Gud og tjene og ære ham med sitt liv («kroppen») (6,20).

V 19 «for Den hellige ånd som er i dere»

Det var mye galt i Korint-menigheten, det var mye umodenhet. Paulus kunne ikke snakke til dem som til «mennesker som har [lever ved – (1985-utgave)] Ånden (3,1)». Vi gjør imidlertid rett i å legge merke til at Paulus likevel aldri ytrer tvil om at de har fått Den hellige ånd. Det kan ikke tenkes en kristen uten Den hellige ånd – det er en selvmotsigelse. Her i dette verset snakker Paulus om den enkelte kristne som tempel for Den hellige ånd.

«Vet dere ikke at kroppen deres er et tempel for Den hellige ånd som bor i dere» (6,19). Se fotnoten til vers 20.

I 3,16 snakker Paulus om menigheten som et tempel for Den hellige Ånd. Se fotnote til dette verset.

I dere

Sammenlikn med Luk 17,21. Her har det vært oversatt fra gresk på ulike måter, individuelt eller kollektivt, om den enkelte eller menigheten. Guds rike er «inne i dere» eller «midt iblant dere».

V 20 Dere er kjøpt

Se Matt 20,28 og sammenlikn med det som står der om løsepenge, se fotnoten, et bilde fra slavehandelen.

Bruk da kroppen til Guds ære

For korinterne som ikke manglet noen nådegave, og som mente å vite alt om Ånden, var det ennå en lekse å lære. Nemlig «**Bruk da kroppen til Guds ære!**» Se det som står i Rom 12,1: «**Bær kroppen fram som et levende og hellig offer til glede for Gud.**»

KRISTEN FRIHET

En disposisjon av 8,1-11,1.

Bibelselskapets, 2011, bibel har disse overskrifter;	
Kristen frihet og hensynet til de svake	8,1-13
Apostlenes rettigheter	9,1-27
Israel i ørkenen som advarende eksempel	10,1-22
Samvittighet og frihet.	10,23-11,1

Til helheten

Nå må vi ikke la oss lure! Det som Paulus skriver om i dette avsnittet, synes i første omgang temmelig uaktuelt for oss. Han svarer på spørsmål som korinterne har stilt ham omkring offerkjøtt. Og akkurat det har vi ikke så mye befatning med her hos oss. Men i virkeligheten tar han opp spørsmål som er uhyre aktuelle for oss i dag. Det går midt inn i vår diskusjon om «kristen livsstil». Det gjelder vår forståelse av den kristne frihet.

Paulus gir oss konkrete råd om dette. Han gir oss klare rettesnorer for vårt liv i dag. Og da må vi se lenger enn til offerkjøttet. Men først vil vi nå prøve å forstå det han

sier på bakgrunn av situasjonen og de forhold han snakker inn i. Vi gjør et forsøk på å følge tankegangen her i disse kapitlene.

Bakgrunnen for korinternes spørsmål til Paulus angående offerkjøttet, er at det finnes to grupper menigheten: «De sterke» som med iver griper den kristne frihet og i sin stolthet har lett for å strekke seg for langt. «De svake» som er engstelige og som ikke tør å bruke den frihet de egentlig vet de har. Men som kan la seg overtale til å bruke den, og da føler det som en svikt.

Mange grekere som hadde sluttet å tro på de gamle guder og som ikke så noen hensikt i ofring til avgudene, fortsatte likevel å ta del i religiøse skikker. Skikker som de ikke så noen mening i lenger. Det gjorde de av sosiale årsaker. Kunne ikke en kristen spise sammen med sine ikke-kristne venner i hedenske templer i sammenheng med avgudsoffer? Hva galt ville det være i det?

Det er som vi hører «de sterke kristne» hevde: «Hvis jeg setter opp et godt eksempel ved offentlig å ta del i en avgudsfest og jeg vet at det er kun kjøtt jeg spiser, vil ikke den kristne som ennå ikke er kommet så langt som meg bli oppmuntret, bygd opp, til å gjøre det samme?»

Når satt personer fra Korint-menigheten til bords i avgudstempler? Noen tenker på familiefester i selskapslokaler som ofte lå i tilknytning til de hedenske templene.

Andre tenker på de mange sosiale klubber og selskaper som på denne tid fantes i Korint i likhet med mange andre steder i den antikke verden. Noen av disse var klart religiøse, de fleste var først og fremst sosiale. Det som bandt dem sammen, var et vanlig, felles måltid. Men dette måltidet kunne være tilegnet en av de mange hedenske avgudene.

Den romerske regjering likte ikke disse måltidene. De så på dem som en politisk trussel. Klubbmedlemmene kunne ofte være mer lojale mot klubben enn mot det romerske imperium.

Nattverden ble den første tiden nettopp feiret i forbindelse med et vanlig måltid blant de kristne. Dette var en av grunnene til at de kristne ble sett på med motvilje.

Problemene i Korint

Det var minst tre konkrete problemer i Korint:

1. Kunne en kristen spise mat som var slaktet i forbindelse med et offer til en avgud (8,7-13 og 10,25-26), og som siden var havnet på markedet?
Var de ikke orientert om Apostelmøtet i Jerusalem med pålegg: «*at dere holder dere borte fra kjøtt som er ofret til avgudene (Apg 15,29)*»?
2. Kunne en kristen si ja til en middagsinnbydelse til et hjem der avgudskjøtt kunne bli servert (10,27-30)?

3. Kunne en kristen sitte til bords i et avgudstempel (8,10; 10,14-22)?

«Apostel-dekretet»

Se vedtaket på Apostelmøtet i Jerusalem, der det viktige spørsmålet var om hedningene måtte omskjæres – bli jøder – før de ble kristne (Apg 15,28-29). Det var gått en del år siden dette avgjørende møtet, og brevet hadde sirkulert i Palestina og Lille-Asia. Apg 15,22-30; 16,4. Noen teologer mener at Paulus ikke kjenner til «Apostel-dekretet», at det ble utformet etter at han forlot møtet i Jerusalem. Han nevner ikke dekretet noe sted i sine brev, og at de skal holde seg borte fra avgudsofferkjøtt.

Paulus slår fast at det virkelig er sant at det finnes kun én Gud, han som har skapt alt. Og det finnes bare én Herre, Jesus Kristus. Og «*at det ikke finnes noen avgud i verden*» (8,4). Men dermed er ikke alt sagt. Spørsmålet om forholdet til offerkjøttet er ikke kun et teoretisk spørsmål. Det dreier seg ikke bare om viten og kunnskap. Det dreier seg om forholdet til den svake bror og dennes samvittighet. Tro og moral hører sammen.

En Gud, og én Herre.

Se jødernes trosbekjennelse, det såkalte «sjema», i 5 Mos 6,4. «*Hør, Israel*», innledningen til bekjennelsen som jødene fremsier i sin morgen- og kveldsbønn. Se og fotnoten til 8,4 i vår tekst.

I 8,1 skildres en spenning mellom kunnskap og kjærlighet. Her foregripes noe av det Paulus skal ta opp senere i brevet. Nemlig i kapittel 13, «*Kjærlighetens høysang*».

Her slår Paulus fast at vi alle har kunnskap (gresk: gnosis). Gnosis er sannsynligvis et hovedbegrep hos eliten blant de korintiske kristne, pneumatikerne. De er stolte over den kristne frihet. Paulus er enig, men knytter til grunnskaden hos dem, hovmodet, den åndelige overlegenhet over andre. Kunnskap gjør hovmodig, det er kjærligheten som bygger opp. Hvis kunnskapen skal gagne, må den knyttes til kjærligheten. Med det som bygger opp, tenker ikke Paulus på styrking av den enkeltes fromhetsliv, men på enhver gjerning som styrker det kristne fellesskap.

Og da kan ikke den sterke pukke på sin frihet og kjøre frem som han eller hun lyster. Da er det ikke kunnskapen som skal få bestemme, men kjærligheten. Den sterke skal ta hensyn, vise omsorg. «*Men pass på at friheten deres ikke fører de svake til fall!*» (8,9).

Ta to eksempler. Først når det gjelder Paulus selv (kap 9). Et eksempel til etterfølgelse, som forbilde på kjærlighet. Han er kalt av Gud, tvunget til å være misjonær. Drevet av kjærlighet til mennesker.

Se hvordan han har unnlatt å gjøre bruk av sin frihet og sine rettigheter. Som apostel hadde han anledning til å ta økonomisk støtte av dem han forkynte for. Men han har gitt avkall på denne retten «for ikke å legge hindringer i veien for Kristi evangelium» (9,12). Så vidt vi vet, er det bare av filipperne han tok imot finansielle bidrag. Men så hadde han da også et helt spesielt nært forhold til denne menigheten. Fra korinterne hadde han da ikke akseptert noen form for økonomisk støtte. Lik en idrettsmann disiplinerte han seg ved å gi avkall på sine rettigheter, stadig i bevegelse for å nå sitt mål (Fil 3,12-14). Skulle ikke de sterke blant korinterne på tilsvarende måte kunne gi avkall på sin rett, for sin svake brors skyld?

Se også 11,1: «*Ha meg til forbilde slik jeg har Kristus til forbilde!*»

Et annet eksempel, fra fedrene i ørkenen (10,1-22). Et dårlig eksempel. Det viser hva egoistisk bruk av friheten kan føre til. Alle ble de døpt til Moses i skyen og i havet da de unnslopp egypterne, et forbilde på den kristne dåp. Alle hadde de sin åndelige mat og sin åndelige drikke, et hellig måltid, en parallell til nattverden. Men Israels privilegier garanterte ikke deres moral og sikkerhet. De falt i synd, ble slått ned i ørkenen og fikk ikke komme inn i det lovede land. Det som hendte dem, skulle være advarende eksempler for korinterne. Mot falsk trygghet. Når Gud ikke sparte fedrene, vil han heller ikke spare korinterne. «Den som tror han står, [må] passe seg så han ikke faller» (10,12).

Men vi kan alltid regne med at Gud lager en vei gjennom hver prøvelse. Og i tillegg: Begeret og brødet i nattverden binder oss til Kristi legeme. Hvordan kan så en kristen spise og drikke på en avgudsfest? Vi må ta avstand fra avgudsdyrkning.

Paulus summerer opp: 10,23-11,1. Siden hele jorden er skapt av Gud, betyr det egentlig ikke noe hva vi spiser. Men hvis en svakere bror vil få problemer hvis du spiser, da la være å spise. For øvrig, bare kjøp på markedet uten å stille spørsmål, og si også ja til invitasjonen til middag hos en ikke-troende. Men hva du enn gjør, gjør det til Guds ære og nestens beste. Du kan følge Paulus' eksempel i dette.

«Ha meg til forbilde slik jeg har Kristus til forbilde» (11,1).

Vår tekst består denne gangen av to avsnitt fra kapittel 8 og kapittel 10. Overskriften i vår bibel er «Kristen frihet og hensynet til de svake».

Hvordan er den, den frihet vi har som kristne?

Frihet – bundethet

Total frihet eksisterer ikke. Det er mer spørsmål om hva vi skal være bundet av. Den kristne er bundet av Gud og hans ord, ikke av penger, ikke av andres meninger, ikke av mote, ikke av egen tilfredsstillelse.

Hvordan forstå «Jeg har lov til alt»? I Korint ble tilliten til egen åndelig styrke, ble friheten, hos noen forvandlet til å være løs og fri fra enhver bundethet. En kunne med god samvittighet ha samleie med en prostituert, uten at det berørte hans åndelige vesen.

Men Paulus sier at

- = «ikke alt tjener til det gode» (10,23).
- = «ikke alt bygger opp» (10,23).
- = «ikke alt tjener til det gode» (6,12).
- = «men jeg skal ikke la noe få makt over meg» (6,12).

Kanskje kan vi sammenfatte: Ikke alt tjener til menighetens, og den enkeltes oppbyggelse.

Så da blir spørsmålet: Hva skal vi være bundet av? Fellesskapet med Gud er den sanne frihet, og dette omfatter hele mennesket. Mennesket er med hele sin person ved dåpen blitt forent med Gud. Og vi må spørre oss selv: Hva er det som behersker oss? Hvem bor i oss. Er det Kristus med alt som er hans som skal ha makten over oss?

Noen tanker om frihet

Frihet og valgmuligheter. Til ettertanke med Stian Kilde Aarebrot som inspirasjon: Frihet er ikke uten videre å ha valget mellom de mange alternativer. Sann frihet kommer paradoksalt når valgfriheten innskrenkes. Derfor kan gode vaner tjene til frihet, at handlinger som tannpuss automatiseres. At det ikke lenger kjennes som valg. Vanen tar valget. Derfor må vi bevare den gode vanen fremfor alt vi bevarer. Den både former og forankrer. (Aarebrot, Kunsten å forme livet, Lunde 2018)

Frihet og regler: «Reglar er ikkje til for å avgrensa fridomen for enkeltmennesket, men for å verna om tryggleik for alle» (Vigdis Berland Øystese, Vårt Land, andakt).

Det kan tjene til ettertanke at det norske ordet frelse kommer av «fri hals». I gammel tid fikk slaver en jernring rundt halsen. Men fikk hun/han friheten tilbake, ble jernringen tatt av. Slaven ble frihalset/frelst.

KJÆRLIGHETEN, KAP 13

Det gjennomgående når det gjelder det kristne livet og livet i menigheten er kjærlighet.

=	Det eneste som teller	Kjærligheten alene teller
=	Det eneste som seirer	Kjærligheten alene seirer
=	Det eneste som består	Kjærligheten alene består

Vi har valgt ikke å ta med en gjennomgang av kapittel 13, Kjærlighetens høysang. Derimot foreslår vi at dette kapitlet benyttes som en veksellesning ved avslutningen av alle de fire samlingene. Dermed ønsker vi å stimulere til ettertanke og meditasjon. Dessuten har vi tatt med en gjennomgang av kapitlet i tillegget bak i heftet. Dette kan eventuelt trykkes opp og leveres alle kursdeltakere.

Sammenfattende om Rom 12,1-2 og 1 Kor 13: Formaningene er både evangelium og lov, gave og krav. Her ligger en tilskyndelse til å gjøre alvor av troens fellesskap i det daglige livets forskjelligartede oppgaver. Kjærligheten er grunnlaget og gjennomsyrrer både menighetens liv og virksomhet og den enkelte kristnes liv og virksomhet.

TIL GRUPPESAMTALEN

- Spørsmål 1 Har du noen kommentarer eller spørsmål til det som ble sagt i tema-innledningen?
- Spørsmål 2 Hva vil du svare på disse to utsagnene?
= Den kristne troen betyr og gir frihet.
= For meg synes den kristne å være mest bundet av alle.
- Spørsmål 3 Hva betyr det at ikke noe skal få makt over meg?
- Spørsmål 4 Hvilken motivasjon gir tekstene til rett bruk av kroppen?
- Spørsmål 5 Hva vil du si er forholdet til og synet på kroppen er i samfunnet i dag?
- Spørsmål 6 Hvordan forstår du det som står i Rom 12,1?

TIL KVELDSAVSLUTNINGEN

Se veksellesing bak i heftet.

Salme 482 Deg å få skode
424 Eg har ei teneste

Bønn Gode Gud, du som gir liv til alt som lever,
vi priser deg for jordens skjønnhet,
og for alt som lar oss kjenne at du er god.
Her for ditt ansikt ber vi: Gi oss lyttende ører,
Takknemlige hjerte og villige hender,
så vi kan høre ditt ord, lovprise deg for din godhet,
og i ord og gjerning vitne om dine storverk.

Salmeboken s. 1169.

Bibeltekst «Derfor formaner jeg dere ved Guds barmhjertighet, søsken: Bær kroppen fram som et levende og hellig offer til glede for Gud. Det skal være deres åndelige gudstjeneste.» (Rom 12,1)

SAMLING 3: Nattverd – Nådegaver – 1 Kor 11-12-13-14

De kapitlene vi har for oss i dag, har i Bibelselskapets oversettelse av 2011 fått overskriften «**Når menigheten samles**». Alle disse fire kapitlene; 11, 12, 13 og 14, dreier seg om uorden i det som skulle være den «**felles gudstjeneste**». I Bibelselskapets bibel har det fått følgende mellomoverskrifter:

Kvinnene i menigheten	11,2-16
Herrens måltid	11,17-34
Nådegavene	12,1-31
Kjærlighetens vei	13,1-13
Rettledning om gudstjenesten	14,1-40

«Paulus kjente ikke til **nattverden!**» Det er god grunn til å tro at dette ville ha blitt hevdet om ikke menigheten i Korint hadde hatt problemer med sin nattverdfeiring. Det er jo nettopp disse problemene som får Paulus til å skrive til Korint om nattverden. I sine andre brev har han ikke funnet grunn til noen inngående behandling av «Herrens måltid». Vi kommer tilbake til disse problemene. Og vi skal se hvorledes ordene om nattverden har gjenklang i gudstjenestene i kirken i dag.

Dessuten står Den Hellige Ånd og hans gjerning på en helt spesiell måte i sentrum for disse kapitlene. Ikke minst når det gjelder spørsmålet om **nådegavene** i menigheten. Som de var veldig opptatt av. Paulus skrev da også i begynnelsen av sitt brev: «**(Derfor) mangler dere ikke noen nådegave**» (1,7).

Bak det som Paulus skriver om de åndelige gaver, som blomstret så frodig og vitalt i Korint-menigheten, ligger spørsmålet om disse var tegn på et rikt og fruktbart menighetsliv. Svaret synes å være ja, men ikke uten videre. Se 3,1-2 der Paulus sier at han måtte tale til dem som spedbarn i Kristus, som ikke tålte fast føde.

Og gjennom det hele står **kjærligheten** i sentrum. Slik den på en fantastisk måte beskrives i kap 13, som vi kaller «**Kjærlighetens høysang**».

Uttrykket «**Jeg har lov til alt**» har vi møtt flere ganger i brevet. Det er grunn til å tro at denne setningen hadde blitt noe av et slagord i menigheten, fremstått på bakgrunn av Paulus' sterke forkynnelse av **den kristne frihet**. Men Paulus understreker at det er ikke alt som gagnar, ikke alt som bygger opp.

Dessuten aner vi en annen begrensning i den kristne frihet. I tillegg til det han tidligere har holdt frem. Nemlig det som er skikk i Guds menigheter. De hadde ikke rett til å bryte med dette.

HERRENS MÅLTID OG FEIRINGEN AV DETTE

Til helheten og sammenhengen

Paulus kritiserer menigheten for at det er klikkvesen og splittelse ved feiringen av nattverden. Nettopp der hvor fremfor noe annet sted, enhet, fellesskap og omsorg skulle markeres.

Det hele henger sammen med at nattverden i den første tid ble feiret sammen med et vanlig måltid. Innstiftelsen av nattverden skjedde da også i rammen av et virkelig måltid som Jesus hadde med disiplene. Hele samværet var på en måte en gjentakelse av Jesu siste måltid med sine apostler, der han innstiftet nattverden mot slutten av fellesmåltidet, som var et påskemåltid.

Vi har tidligere vist at det var vanlig i de første århundre å ha fellesmåltider blant folk som søkte sammen. De første kristnes fellesmåltider er omtalt som **«brødsbrytelse»**. Det var et vanlig jødisk uttrykk for den handling husfaren innledet ethvert felles måltid med. Kristne fellesskapsmåltider ble etter hvert kalt «kjærlighetsmåltider» eller «agapemåltider» etter det greske ord for kjærlighet, agape. Ved slutten av dette – som fant sted om kvelden - hadde så selve nattverdhandlingen sin plass. Etter hvert ble nattverden skilt fra måltidet, kanskje på grunn av den romerske regjerings skepsis mot slike fellesmåltider.

ULIKE NAVN OG BETEGNELSER PÅ HERRENS MÅLTID

Nattverden, kveldsmåltid. Abendbrot, på tysk.

Viser tilbake på Jesu måltid med disiplene Skjærtorsdag kveld (Matt 26,26-29).

Alterets sakrament, det sentrale, midtpunktet ved altertjenesten.

Brødsbrytelsen tilbake til jødisk skikk, brødet ble brukket opp for å fordeles (Apg 2,42).

Kommunion, understreker fellesskapet. Mye brukt i Den romersk-katolske kirke, men også i anglikansk og luthersk tradisjon.

Eucharisti (1 Kor 11,23f) takk, takksigelse, et gresk ord. «Takk, brøt det.»

Dette har slått igjennom internasjonalt i det siste.

Velsignelsens beger (1 Kor 10,16).

Hva er problemet i Korint? Det henger sammen med forholdet mellom de fattige og de velstående i menigheten. Menigheten var jo svært sammensatt i så måte. Skikken var at de rike skulle ta med seg mat både til seg selv og de fattige. – Hva foregikk i Korint?

Vi forutsetter at nattverden ble feiret i forbindelse med et virkelig måltid. Der alle bidro etter evne med gaver til dette. De rike ga mer, slavene, de fattige, ga lite eller ingen ting.

Noen mener at de rike møtte tidlig frem og ga seg i kast med måltidet sammen med sine venner. Mens de fattige, som ofte var kroppsarbeidere, på grunn av sitt arbeid ikke kunne være til stede fra begynnelsen. Da de kom, hendte det at det ikke var mer mat igjen, eller de måtte ta til takke med restene etter de rike. Se 11,33 med oppfordring om å vente på hverandre.

Dette mente de rike var ok. Nattverden ga jo alle, rike som fattige, overjordisk, åndelig mat nok, (10,3f; 12,13). Og da var spørsmålet om materiell mettelse betydningsløst. Men de fattige ble henvist til seg selv, og kjente seg ukjærlig skubbet til side – under kjærlighetsmåltidet (agapen)!

Andre betoner at de rike dannet sine klikker under måltidet. De var egoistiske og ville ikke dele maten med de fattige.

Resultatet var i alle fall at noen forble sultne, mens andre drikker seg fulle. **«Har dere ikke hus så dere kan spise og drikke hjemme?»** (11,22).

Alt dette mente Paulus var i strid med tanken om menigheten som Kristi kropp. Det hele blir uverdigg, og de rike pådrar seg Guds dom. Det uverdige er at de rike setter skille mellom mennesker. Slik at de handler usolidarisk i stedet for at enhver kristen bærer sin fattiges nestes nød som sin egen. De rike i Korint holdt seg for seg selv, i stedet for å betrakte de fattige som brødre og søstre. De rikes oppførsel strider mot nattverdens innhold og mening som kommunion, fellesskap.

Hvordan skulle Paulus formane dem, hva skulle han si for at de skulle se hans veiledning var noe annet enn et inngrep i «privatlivets fred».

Det kan gis mange betegnelser og kjennetegn på sakramentet:

- Bordfellesskapet i Guds rike
- Jesu kropp og blod
- Frigjøringsmåltid
- Paktsmåltid
- Styrkemåltid
- Gledesmåltid
- Forkynnelse av Jesu død
- Bekjenneshandling
- Offerhandling

Johannes Ulltveit-Moe, Bli med, en bok om nattverden.

Credo,1976

Innstiftelsesord

Kapittel 11, vers 23-26 er ikke Paulus' eget litterære produkt. Det er, slik han selv betoner, ord og handling som via den første kristne menighets overlevering går tilbake til Kristus selv. **«For jeg har mottatt fra Herren det jeg også har gitt videre til dere» (v23).**

Vi har fire overleveringer om nattverdens innstiftelse: Matt 26,26-29; Mark 14,22-25; Luk 22,15-20 og 1 Kor 11,23-25. Den eldste er den sistnevnte, fra ca. 49/50, som Paulus har fått muntlig overlevert. Den er sannsynligvis benyttet i Antiokia ca. år 40. Tradisjonen om nattverden går tilbake til Jesus selv.

Nattverden er en sentral gudstjenestelig handling, og en samtidig en grunnleggende del av den kristne barnelærdom. Martin Luther skriver i sin «Lille katekisme», Den 5. del: «Nattverden er vår Herre Jesu Kristi legeme og blod, som han gir oss i brødet og vinen.» Eller som det hette i min gamle utgave av katekismen: «Alterets sakrament er vår Herre Jesu Kristi sanne legeme og blod under brød og vin, innsatt av Kristus selv for oss kristne, for at vi skal ete og drikke det.» (Dr. Martin Luthers lille katekisme ved dr. A. Chr. Bang).

Nattverdens liturgi i kirken kan variere, men innstiftelsesordene, hentet fra Første Korinterbrev, skal alltid være med.

Enkeltheter

V 17 Ris og ros

Paulus har en myk åpning på dette formanende avsnittet. Se vers 11,2: **«Dere skal ha ros for at dere husker på meg i alt og holder fast på de overleveringene jeg har gitt videre til dere.»**

Dette må sannelig kunne sies å være en taktfull måte å ta opp en sak der leserne og tilhørerne er kommet til kort. Men nå kan han ikke lenger rose (v17): **«Når jeg her gir dere mine påbud, er det én ting jeg ikke kan rose dere for: Dere samles på en måte som ikke er til nytte, men til skade.»**

V 19 Må det være partier, grupper?

Er det antydende spørsmålet ironisk fra Paulus? Eller skal det forstås i tråd med det som står i 1 Joh 2,19. **«De kom fra oss, men de var ikke av oss. Hadde de vært av oss, ville de blitt hos oss. Slik skulle det bli klart at ikke alle er av oss.»**

V 20 «kommer sammen»

Menigheten kommer sammen til et «offisielt» fellesskapsmåltid. Det er ikke tale om en privat fest, selv om den foregikk hjemme hos noen. «Herrens måltid» er både måltid og gudstjeneste. Legg merke til hva Paulus hevder om disse måltidene i Korint-menigheten: «... *er det ikke Herrens måltid dere holder.*»

V 21 «når dere spiser»

«holder hver og en av dere måltid for seg selv.» Det peker ikke akkurat i retning av et fellesskapsmåltid. Dessuten sies det at fattige forblir sultne, mens de rike kan drikke seg full.

V 22 «Skal jeg rose dere?»

Se Jak 2,5f. Dette skriftstedet griper rett inn i det som var problemet i menigheten.

V 23 «mottatt fra Herren»

Paulus henviser til innstiftelsen av nattverden for å vise at korinterne ikke har forstått hva det vil si å feire «Herrens måltid». Han benytter seg av formuleringer som ble brukt av rabbinerne om måten å føre en religiøs tradisjon videre på. Man mottar og gir videre. Alle kristne går inn og blir deltakere i et stort stafettløp. Se også 1 Kor 15,3: **«For først og fremst overga jeg til dere det jeg selv har tatt imot.»**

Denne overleveringen er fra Herren. Paulus har mottatt den i den kristne undervisning, og den går tilbake på disiplenes beretning om det siste måltid de hadde med Jesus. Paulus holder seg til «tradisjonen», til det som er overgitt. Den skal gjelde i alle «Guds menigheter».

I den natt

Det er karakteristisk hos Paulus at alt særlig historisk er strøket ut. Det sies heller ikke noe om hvem han hadde bordfellesskap med. Det er fordi nattverden er like nærværende for enhver slekt og til enhver tid. Det skjer **«for dere»**, en tidløs stemme over århundrenes kløft.

«I den natt» er ikke bare en kronologisk opplysning om det som skjedde denne lidelsesnatten. Det tenkes ikke bare på Judas' forræderi eller Peters fornektelse. Det tenkes dypest sett på den gåte at Gud overgir Menneskesønnen i synderes hender (Mark 14,41). Gud slipper Sønnen ut av sine hender, og lar han gå alene inn i denne verdens mørke. Judas forråder ham og overgir ham til yppersteprestene. Disse overgir ham til hedningene (Mark 15,1). Pilatus overgir ham til korsfestelse (Mark 15,15). Alle blir medskyldige i den natt, alle er med i dette forræderi. (Se sangen «Were you there» Norsk salmebok nr. 172).

Og Paulus synes å mene at de velhavende korintiske kristne forråder Kristus selv, når de danner klikker og ikke vil spise sammen med de fattige slaver i menigheten.

V 24 Å bryte brødet

Jesus gjør det han ville ha gjort ved ethvert måltid. Men her skjer det med spesiell høytidelighet siden det står i forbindelse med påskemåltidet og de seremonier som var knyttet til dette.

Det viktige i nattverden er det Jesus sier og gjør. Mens mennesker forråder ham, fullfører han likevel sitt livsverk, ved at han gir seg hen for skyldige. Og bordet er ikke dekket på «forklarelsens berg» eller blant helgener, det er dekket midt i denne verden for oss syndere i vårt nattemørke. Nå er Kristi selvhengivende mest åpenbar, i det han deler sitt liv med dem som sviktet ham.

Handlingens midtpunkt er når han rekker dem brødet, sammen med tydeordet: **«Dette er min kropp, som er for dere.»** Når han bryter brødet er det symbolsk å forstå. Jesus sammenlikner seg selv med det brutte brød, og hentyder dermed til sin voldelige død. Når han rekker dem brødet, sier han samtidig at dette er min kropp som i morgen skal brytes ned på korset. Kroppen er en betegnelse for hele personen. Jesus gir seg helt hen.

V 25 «Den nye pakt i mitt blod»

Dette understrekes når han deretter gir dem vinen med tydeordene: **«Dette begeret er den nye pakt i mitt blod».** Den gamle pakt ble innstiftet ved Sinai, se 2 Mos 24,8. Også den ble innviet med offerblod. **«Den pakten Herren har sluttet med dere».**

Ordene kropp og blod er et ordpar som ble brukt i forbindelse med den gammeltestamentlige offerkultur. Når offerdyret ble drept ble dets kropp og dets blod adskilt. Det hentydes til Jesu død som et offer. Det Jesus har gjort for oss i sitt liv, ved død og oppstandelse, sammenfattes av ham med brød og vin i dette helt spesielle måltid.

Kalken, begeret, er den nye pakt. Det blir en oppfyllelse av profetien i Jer 31,31. Den gamle lovens pakt er opphevet. Menneskets forhold til Gud er ikke lenger bygget på egne prestasjoner, men på den gave som rekkes med Jesu ord og hånd.

V 25-26 «forkynner dere Herrens død helt til han kommer» - Til minne

Paulus ser bakover til: «**I den natt da Herren Jesus ble forrådt**» (v23), og han ser fremover, til den dag Jesus kommer igjen.

Oppfordringen om å minnes Jesus, betyr ikke at nattverden er en høytidelig minnefest i sorg over en død person. Tvert imot er det hele båret av Jesu seierrike ord. Den døende er en triumferende person. Jesus trer alltid i nattverden frem som den levende for menneskene. Kirken er ikke et museum, og prestene ikke museumsguider.

Minne, ihukommelse, gresk **anamnese** har en dyp og omfattende betydning.

Legg merke til at nattverden også er en forkynnelse. Men dette var ikke en preken for utenforstående, for ikke-troende, som ikke var til stede ved nattverden. Paulus tenker på at menigheten med nattverdhandlingen proklamerer Jesu selvhengivelse i døden som den hendelse, som foregriper Gudsrikets komme i herlighet.

«**Helt til han kommer**» inneholder også en bønn om at Herren Jesus må komme. Som i bønneropet «Marana ta», Vår Herre kom, 16,22. Se fotnote.

Erindringen i nattverdsmåltidet er derfor både rettet bakover mot Jesu jordeliv, hans død og oppstandelse, og fremover mot hans komme i guddommelig makt og herlighet.

Nattverden er både troens måltid, stadig gjentatt i lydighet mot hans ord og befaling, og håpets måltid, som gir løfte om fullendelse ved det store måltid i Guds rike. Samtidig er det et kjærlighetens måltid, som understreker fellesskapet mellom Gud og oss, og fellesskapet vi har med hverandre.

Fellesskapet med Kristus selv, skjult under brød og vins skikkelse, er nærværende for **troen** og skaper en forventning om å **se** ham ansikt til ansikt.

Flere motiver møtes i nattverden, som: takksigelse, fellesskapet, minne (ihukommelse) og offer (Jesu sonende offer, vårt takkens offer). Alt finnes i de fire små versene, men ett legger Paulus særlig vekt på, kommunion, **fellesskapsmotivet**.

V 27 **«på urett vis»**

I en eldre oversettelse (1930) sto det her «hver [den] som eter brødet eller drikker Herrens kalk uverdige». Av den nye oversettelsen ser vi

klarere at «uverdige» går på måten nattverden feires på, ikke på personen.

Den uverdige nattverdnytelsen i Korint har bestått i at deltakerne ikke skjelnet mellom «Herrens kropp» og sin egen medbrakte mat og drikke. Jesus er selv til stede i nattverden, og derfor er det ham de gjør urett mot ved slik adferd.

V 28 «prøve seg selv»

Sammenlikn med det som står i 2 Kor 13,5: **«Ransak dere selv om dere er i troen. Prøv dere selv!»**. Paulus formaner til ikke om å holde seg borte fra nattverdbordet, men nettopp til å gå dit, for der å møte han som døde for alle våre synder og skrøpeligheter.

V 29-30 «spiser og drikker seg selv til døms»

Paulus understreker at misbruk av Herrens måltid kan føre til dom. I vers 30 skildrer han i konkrete uttrykk hvordan dommen kan arte seg. Det er et vers som ikke er lett å forstå. Paulus synes ikke å snakke om åndelig død og svakhet. Muligens er det antydnet i 10,20-21 hvordan den fysiske dom virker. De som misbrukte Herrens bord, stilte seg åpen for demonenes makt. Og demonene ble sett på som årsak til sykdom. I alle fall er det viktig å merke seg at Paulus her ikke kommer med et generelt utsagn om en sammenheng nattverd-misbruk og sykdom og død.

V 33-34 «derfor»

Her finner vi Paulus' formaning og veiledning i forsøket på rydde opp i uordenen ved «Herrens måltid».

De skal vente på hverandre

Hvis noen er sulten, så spis hjemme

Mer veiledning skal de få siden, når han kommer til menigheten. Vi kan jo lure på hva han hadde i tankene å veilede om.

HVEM ER NATTVERDEN FOR? MED VEKT PÅ FORHOLD HOS OSS

Fra gammelt av var vi vant til å tenke at konfirmasjonen var en slags port inn til deltakelse i nattverden.

Det var i 1981 at «barnenattverd» ble innført i Den norske kirke. «Barn som er fylt 6 år, kan gis adgang til nattverden i familiesammenheng og i særlige tilfeller ellers.»

I 1993 kom Kirkerådet med en «veiledning for barns nattverdgang», der det heter: «Barn som er døpt og har fått veiledning om nattverden, kan delta ved nattverden sammen med sine foreldre, faddere eller andre som har ansvar for barnets kristelige oppdragelse. I

forståelse med foreldrene kan dette også omfatte ledere i kristent barnearbeid.» Her står det altså ikke noe om alder.

Forutsetningen er da

- = sammen med voksne.
- = at barnet er døpt.
- = at det er gitt «veiledning» om nattverden.

I praksis blir ingen avvist som «kommer frem». Ved tvil om barnet skal få brød og vin, spør gjerne presten den voksne som kommer frem sammen med barnet, om det skal få elementene, og lar dermed den voksne bestemme. Barn som skal ha nattverd, kan ta med seg frem et beger og holde det slik at presten/nattverdmedhjelperen ser det. I dag er det vanlig med nattverddeltagelse fra og med 3-4 års alderen, under de forutsetninger som er nevnt ovenfor.

Det bør fra menighetens side ved egnede anledninger gis veiledning om praksis. Velsignelse kan være et alternativ til nattverden.

SAMMENFATTENDE OM NATTVERDEN

Vi forsøker oss på en kort sammenfatning om nattverdens innhold og teologi.

Nattverden er bordfellesskapet i Gudsrike. Den foregriper det som skal skje i Guds fullendte rike, og er blitt kalt himmelfest på jorden. Det er et styrkes- og gledesmåltid underveis på den veien vi vandrer i tro og i tvil. Det gir oss næring for tiden og evigheten.

Nattverden er et fellesskapsmåltid, enhetens sakrament. Det bekrefter og feirer fellesskapet med Gud og med hverandre. Ola Tjørhom skriver: «Fellesskapet med Gud i Kristus får konkret form og peker direkte i retning av det menneskelige fellesskapet rundt nattverdbordet. Fra dette går det linjer til alle mennesker. Jesus gir seg til oss gjennom brød og vin, vi skylder hverandre å dele vårt brød med andre – særlig de minste.»

(Kirken – troens mor, Verbum 1999).

Nattverden er en offerhandling. Her gjøres Jesu sonoffer nærværende, og nattverd gjestene bringer seg til Gud med hele seg som et takkoffer.

«Brødet og vinen representerer skaperverket. Når Gud kommer til oss gjennom gaver fra den skapte verden, bekreftes skapningens verdi. Paulus slår fast at det skapte skal bli frigjort fra forgjengeligheten (Rom 8,19ff). Det betyr at vi bare kan feire nattverden «i ånd og sannhet» (Joh 4,24) når Guds verden løftes inn i kirkens rom.» (Ola Tjørhom).

Ved nattverdbordet får vi syndstilgivelse og blir oppreist til hele og frie mennesker. Nattverden er en fest for rettferdiggjorte syndere, her er alle verdige. Luther sier: «Et menneske passer aller best for sakramentet når det passer minst for deg. Og motsatt.»

Og nattverdbordet er ikke et premiebord for vellykkede kristne, men et gavebord for alle som vil ha fellesskap med Jesus og ser at de trenger ham. Derfor er det naturlig at vi sier ja til invitasjonen så ofte den lyder til oss.

Nattverden er forkynnelse, og den er en bekjennelse av den som reiser seg og går frem og deltar.

DEN HELLIGE ÅND OG NÅDEGAVENE

Kap 12 og 14.

Til helheten

I denne unge, livfulle og karismatiske menigheten var det ikke bare ved nattverdbordet at det var uorden. Også når det gjaldt bruken av Åndens gaver – som de jo av Paulus hadde fått attest for at de var vel utstyrt med – ble sann ydmykhet og alminnelig høflighet skjøvet til side. Noen i menigheten skrøt av sine evner til å tale i tunger. Kanskje søkte de oppmerksomhet og ære. Selviske motiver kan ha truet med å ødelegge en velsignelse. Skulle de nå få høre det samme anklagende spørsmål som Paulus rettet mot menigheten i Galatia: **«Dere begynte ved Ånden, vil dere nå fullføre med kjøttet [menneskeverk]?»** (Gal 3,3).

Kapitlene 12, 13, og 14 gjenspeiler hver sin rettesnor for hvordan Paulus vil at Åndens gaver skal brukes.

- # i enhet og fellesskap, kap 12.
- # i kjærlighet, kap 13.
- # til oppbygging av menigheten, kap 14.

Den Hellige Ånd og hans gjerning står på en helt spesiell måte i sentrum for disse kapitlene.

I Det gamle testamente er Ånden Guds skapende og livgivende kraft, som vi møter allerede på Bibelens første blad i forbindelse med skapelsen av himmel og jord (1 Mos 1,2). Siden hører vi til stadighet hvordan Guds Ånd blir gitt til særskilt utvalgt personer for at de skulle settes i stand til å utføre spesielle oppgaver for Gud. Vi kan for eksempel lese om hvordan Ånden kom over dommere, profeter og prester. Ånden ga visdom til å forstå hva som var Guds vilje, og til å handle etter denne.

Men Det gamle testamente inneholder også profetier om Ånden som går ut over den begrensning som var i den gamle pakt. Vi leser at Ånden *alltid* skal hvile over frelserkongen Messias. Ja, profeten Joel sier at en gang skal hele Guds folk hele tiden ha Guds Ånd. Altså ikke bare særskilte redskaper i spesielle situasjoner.

I evangeliene hører vi særlig om Ånden i forbindelse med Jesus, Messias. Han unnfanges ved Den Hellige Ånd. Den Hellige Ånd kommer over ham som en due når han i dåpen innvies til sin tjeneste. Johannes Døperen peker fremover mot Jesus, når han sier at etter ham kommer det en som skal døpe med Den Hellige Ånd. Og Jesus lover disiplene Den Hellige Ånd. Han skal veilede dem til den fulle sannhet. Han skal utruste dem med kraft fra det høye til tjeneste for å utbre evangeliet.

Så spiller da også Den Hellige Ånd en avgjørende rolle i det vi leser i Apostlenes Gjerninger, der det fortelles om hvordan de gode nyheter spres fra Jerusalem av og like til jordens ender. Det som skjer Pinsedag, er oppfyllelsen av profetien fra Joel. Opplevelsen denne dag leder til Peters store tale som er en lovprisning av Jesus Kristus. Det viser oss hva Den Hellige Ånds oppgave er: å peke på Jesus, gjøre ham kjent og stor. Apostlenes Gjerninger forteller videre om hvordan menigheten vokser, styrket av Den Hellige Ånd. Vi hører om avgjørende gjennombrudd i misjonens historie. Inntil det er klart at evangeliet skal ut til alle mennesker, hedningmisjonen er et faktum. Dette skriftet kunne like gjerne hatt tittelen: «Den hellige Ånds gjerninger».

Og i vår tekst møter vi nettopp den store hedningemisjonæren, Paulus. Han har en rekke kraftige formaninger å gi sin kjære problemmenighet i Korint. Det er mange ting som kunne og burde ha vært annerledes. Men, som vi har påpekt før, *èn* ting gjør han ikke: Han fraskriver ikke korinterne Den Hellige Ånd. Det kan nemlig ikke tenkes en kristen uten Den Hellige Ånd. Og han fraskriver dem ikke kristenavnet.

Men det å ha Ånden er ingen garanti for at alt står rett til hos dem. Dette blir klart når Paulus tar opp spørsmålet han har fått fra menigheten «*når det gjelder Åndens gaver*» (12,1). Det gjelder visst hva som er den mest verdifulle nådegaven.

Og sannsynligvis blir noen aldri så lite overrasket over det svaret han kommer med.

Til enkeltheter

V 1 Åndens gaver

Vi bør skjelne mellom «Åndens gaver» og «Åndens frukt». Frukten, som vi kan lese om for eksempel i Gal 5,22-23, gjelder alle kristne, i den forstand at den skal prege enhver kristens liv. Frukten vokser frem av og i fellesskapet med Jesus. Tenk på grenene og vintreet, Joh 15. Når det gjelder nådegavene, så gis det ulike gaver til ulike personer. Hensikten er å bygge opp menigheten.

Talentene som omtales i liknelsen i Matt 25, 14-30, tror mange betegner nådegaver, ikke naturlige evner. Men disse henger sammen, og vi leser at tjenerne fikk talenter **«etter det hver enkelt hadde evner til.»** (v. 35).

Samtidig er det viktig å skjelne mellom det NT fremholder som Åndens «gave» (Luk 11,13; Joh 3,34; Apg 2,38, Gal 3,5) og Åndens «gaver», «nådegaver».

Det er ingen grunn til å tro at Paulus er ironisk når han hevder det som står i 1 Kor 1,5 og 7.

Kunnskap

Korinterne var svært så opptatt av kunnskap og innsikt. Paulus svarer dem «med egen mynt».

V 2 «da dere var hedninger»

Hedninger er ikke nedsettende ment, men en nøytral betegnelse på ikke-jøder.

Denne tiden det hentydes til, ligger ikke langt tilbake for noen av menighetsleddene. De var ikke fremmed for tungetale da heller. Oraklet i Delfi spøker vel kanskje i bakgrunnen. De kjente altså til ekstatiske åndsopplevelser. Men slike ting er ikke bevis på at Guds Ånd er virksom. Ekstase, henrykkelse er ikke i seg selv tegn på at det er Guds hellige ånd som driver verket. Alt som heter ånd, ånder, åndelige bevegelser, er tvetydige. Det er nødvendig og viktig å kunne bedømme ånder. Paulus lar seg ikke lure. Nå skal han fortelle dem om den Gud som adskiller seg fra de stumme avgudene; han som lever og taler til menigheten gjennom sin Ånd.

V 3 Hvordan viser Den Hellige Ånd seg?

Hvordan skal åndeligheten bedømmes? Den Hellige Ånd viser seg først og fremst ved at den frigjør til bekjennelsen av Jesus. Midt i den blomstrende, åndelige religiøsitet er dette det spesifikt kristne. **«Jesus er Herre!»** er sannsynligvis den første kristne trosbekjennelse. Den ble i tidligste tider brukt som dåpsbekjennelse, som tilbedelse og lovsang i gudstjenesten, og som grunnlag for den kristne lære. Se Fil 2,11 og Rom 10,9. Det settes opp som en motsetning til en bekjennelsen av keiseren som Herre. Bekjennelsen til Jesus og hans herredømme er det bærende og forpliktende i menighetens forkynnelse og hele liv.

Det andre kriteriet til bedømmelse av åndene, er om det er til gagn for andre, at den tjener til å fremme og oppbygge fellesskapet i menigheten.

V 4-6 Karakteristika ved Åndens gaver

Det er snakk om en mangfoldighet og en enhet i disse gaver. Her finner vi tre karakteristiske betegnelser på Åndens gaver. De viser ulike sider ved disse gavene.

V 4 nådegaver

V 5 tjenester

V 6 kraftige virkninger

Legg merke til at alle personene i den treenige Gud betones i beskrivelse av Åndens gaver. Nådegavene kan sees i sammenheng både med Gud Fader, Guds Sønn, og Gud Den Hellige Ånd. Det er den treenige Gud som virker i alle.

V 7 Hensikten med Åndens gaver. Hvorfor?

Nådegavene gis ikke «i blinde», her står det om hensikten med nådegavene. Her er det andre kriteriet til bedømmelse av gavene. Gavene har ikke bare et felles utspring, de har også et felles mål. De skal tjene til det gode. Som lemmer på Jesu kropp har alle kristne fått nådegave, 1 Pet 4,10: **«Tjen hverandre, hver og en med den nådegave han har fått.»** Menighetens lemmer er forskjellig utrustet med talenter, men det er ingen splid mellom dem. Fordi ingen gaver kun skal tjene den enkeltes gavn eller oppbyggelse. Alle skal være til beste for menigheten, til oppbyggelse av denne.

V 7-11 Ulike lister

Det finnes flere lister over nådegaver i Det nye testamente. De nådegaver som nevnes på de ulike steder, er eksempler. Selv om de ikke er tilfeldig valgt ut.

1 Kor 12,8-10 + 28 Tale visdom, formidle kunnskap, spesiell trosgave, helbrede, gjøre under, tale profetisk, bedømme ånder, tungetale og tyde tungetale.

Rom 12,6-8 Profetisk gave, tjeneste, lærer, trøster, gir av sitt eget, lede og vise barmhjertighet.

Ef 4,11 Apostler, profeter, evangelister, hyrder og lærere.

Noen deler dem inn i Ordets og Håndens nådegave. Men alle står i tjenestens sammenheng.

Forholdet mellom naturgaver og nådegaver.

Det er som nevnt ofte en sammenheng mellom naturlige evner og nådegaver. Se liknelsen om talentene (Matt 25,14-30), der talenter synes å være nådegaver. Her står det at talentene ble delt ut *«etter det hver enkelt hadde evne til»* (v. 15).

Men nådegave kan også være noe helt nytt, og ikke bero på den enkeltes medfødte, naturlige anlegg. Nådegaver er gitt forskjellige kristne ved Guds frie nådes tildeling.

Hvordan skal vi da forstå 12,31: *«vær ivrige etter å få de største nådegavene»* og 14,1: *«Jag etter kjærligheten, søk åndsgavene med iver, særlig det å tale profetisk»*. Det synes klart hva Paulus setter høyest.

Veldig ofte er selve tjenesten nådegave.

Og evner og naturlige gaver kan sees som nådegaver. Det kommer an på hvilken sammenheng de står i og hensikten med bruken, om de tjener til å bygge menighet. - Kanskje skal vi og si at nådegavene skal brukes i menigheten, men også ut fra menigheten.

Muligens er ikke diskusjonen om hva som er natur og hva som er nåde, så vesentlig. Og kanskje er den for teoretisk. Alt kommer jo fra Gud. Alt skal brukes for ham i tjenesten for nesten.

Og så minner vi igjen om den gjennomgående kjærligheten, en åndens frukt som skal prege hele vårt liv, og all vår tjeneste. Alle nådegaver er verdiløse der kjærligheten mangler (1 Kor 13,1f).

Vi snakker her da om kjærligheten som en frukt som gjelder alle som bekjenner Jesu navn. Samtidig kan vel kjærligheten i noen sammenhenger være en nådegave hos personer som har fått et særskilt kall til tjeneste og diakoni.

NOEN ENKELTHETER I TEKSTEN

12,12 Enhet

Det er tanken om den enhet som Ånden skaper, Paulus utvikler i det følgende. Han benytter seg av et bilde som var kjent fra greske filosofer, om kroppen og lemmene. Det er en enhet som er der i Kristus, og som vi skal ta konsekvensene av, gjøre synlig. «Bli det dere er!».

12,13 «med én Ånd»

Paulus understreker at enheten skapes i dåpen. Se også Rom 6,4.

Med de versene som følger, vil Paulus si at de ikke skal krangle om hvilken nådegave som er størst, men trofast holde seg til den gaven som den enkelte har fått å forvalte.

V 12-31 Kroppen og lemmene

Det er på mange måter et fantastisk bilde Paulus benytter seg av. Når han snakker om kroppen som har så mange ulike lemmer, men som samtidig er én kropp.

Bildet viser hvordan lemmene er avhengig av hverandre, hvordan de skal virke sammen, hvordan de skal støtte hverandre.

Når Paulus snakker om menigheten som kroppen med de mange lemmer, så er det to farer han vil advare mot. Nemlig at noen føler seg overlegne og ser ned på andre, og at noen føler seg underlegne og ser ned på seg selv, fordi hun/han ikke føler seg så «flink» og «verdiful» som andre. Vi tror at alle kalles til en nådegave (1 Pet 4,10).

Den store rikdom på gaver i Korint-menigheten har ført til en oppfatning av religiøs overlegenhet, med hensyn til hvem som hadde de fineste og mest oppsiktsvekkende gaver. Rivalisering bryter ned fellesskapet, virker mot sann oppbyggelse av menigheten.

Det er snakk om tjeneste i fellesskap, der en utfyller hverandre. Ikke konformitet. Også her handler det om enhet og fellesskap. Og dette viser han ved det fantastiske bildet med kroppen og lemmene, som er avhengig av hverandre, som støtter hverandre. Et bilde som er mer enn et bilde, en realitet.

Nils Arne Eggen, den legendariske trener for fotballklubben Rosenborg, talte om hvordan den enkelte spiller skulle bruke sine spesielle evner til å gjøre de andre på laget gode, spille hverandre gode.

Einar Lundby, legen som var en av dem som sto bak Modum-senteret kunne tale så levende om hvordan de hvite blodlegemene strømmet til for å hjelpe til der kroppen var skadet. Det var derfor det ble hevelse på kroppsstedet.

Paulus understreker at alt kristenliv beror på felles delaktighet i Kristus. På den andre side fremhever Paulus de enkelte kristnes særpreg. Vi skal tjene hverandre med de forskjellige nådegaver, for å bygge kirke i verden.

Men hele tiden ligger det som grunn at den grunnleggende gaven, som skal virke i alle lemmene, er kjærligheten. Som er en Guds frukt som skal motvirke selvishet og stolthet. Som vi leser om i kapittel 13.

FORHOLDET PROFETI OG TUNGETALE - KAP 14

I dette kapitlet stiller Paulus opp to åndelige gaver og sammenlikner dem med hverandre, tungetale og profeti.

Tungetalen var meget alminnelig i den tidlige menighet. En begynte å tale en mengde ukjente ord på et fremmed språk. Ifølge vårt kapittel har den korintiske tungetalen vært av ekstatiske art. Den kristne er kommet i henrykkelse, og han har sett ut som om han har gått fra forstanden (v. 23). I

en slik tilstand har han bedt og lovprist Gud uten at noen har kunnet skjønne det han sa (v. 6 og 16f).

Den som taler slik, taler ikke for mennesker, og blir heller ikke forstått av noen, sier Paulus (v. 2). Tungetalen krever tvert imot en særlig åndelig forståelse og tydning (v. 5 og 13-17). Også denne nådegavens betydning må vurderes etter dens gagn for den kristne menighet. Og her finner Paulus at den må tre til side for de andre nådegavene, især profetien. Hele avsnittet tjener til å bevise dette.

Profeti er mindre «spådom om fremtiden» enn Guds åndsfulle tale inn i nåtiden. En profet er blitt beskrevet slik: «en åndsbåren predikant som forstår å utlegge Skriften slik at dens rikdom av skatter blir tilhørerne til del. De hellige skriftenes ord blir flittig brukt, påberopt, utlagt og anvendt på den nærværende tid og på menigheten.» En profet er Guds munn i menneskenes verden (2 Mos 4,16), han taler ikke bare om fremtiden, men forkynner Guds ord til sin egen slekt og kaller folket eller den enkelte til avgjørelse overfor Guds vilje.

Apostelen forkaster ikke tungetalen som en nådegave fra Gud. Selv taler han i tunger mer enn noen annen (v. 18), men riktignok privat, ikke i menighetsforsamlingene (v. 19). Han vil heller ikke at det skal legges hindringer i veien for at denne nådegaven kan utfolde seg (v. 39). Derimot forkaster han tungetale som finner sted under gudstjenestene uten at den blir tydet, enten av den talende selv eller av andre (v. 5 og 28). Dessuten mener han at det får være nok med to eller tre slike innslag under gudstjenesten (v. 27), så ikke det hele går opp i tungetale (v. 23).

Paulus anser tungetalen som verdifull til personlig oppbygging, men setter den nederst av åndsgavene med tanke på fellesskapet.

Det er den profetiske tale menigheten skal legge vekt på (v. 1). Slik tale er

1. av oppbyggelig art (oppbyggelig tale)
2. av formanende art (det gjelder å leve som kristen)
3. av trøstende art (sjelesørgerisk forkynnelse)

Derfor vil den profetiske tale gagne hele menigheten, mens tungetaleren bare oppbygger seg selv (v. 4 og 17). Apostelen må minne dem om å vurdere disse forholdene som voksne, forstandige mennesker (v. 20), og de må huske at det er ved den profetiske tale at mennesker blir omvendt til Gud (v. 24f).

En profet holder forventningen om Jesu komme levende i menigheten og tar stilling til nåtidens konkrete spørsmål, veiledet av ånden (1 Kor 13,8-13).

SUM

Vi sammenfatter at alt det som skjer av tjeneste i og ut fra menigheten, skal være til gagn når det gjelder å bygge menigheten. Og det skal skje i kjærlighet, fordi Gud er kjærlighet.

TIL GRUPPESAMTALEN

1. Har du noen umiddelbare kommentarer eller spørsmål til det som er sagt i tema-innledningen?
2. Hva ville du ha sagt til en person som ikke ville gå til nattverd fordi: «Jeg er ikke verdig til det, og andre synes å være så mye mer from enn jeg er»?
3. Hva synes du er det fineste ved nattverden?
4. Hvordan kan vi finne frem til hva som er «min nådegave»?
5. Noen hevder at vår kirke er for lite opptatt av Den hellige ånd. Hva vil du si til en slik påstand?
6. Kan Nils Arne Eggens uttrykk om å «spille hverandre gode» si noe retningsgivende om vår tjeneste i menigheten?
7. Hvilke nådegaver er det mest bruk for i vår menighet?
8. Hvordan oppfatter du setningen: Nattverdbordet er ikke et premiebord, men et gavebord?

TIL KVELDSAVSLUTNINGEN

Aktuelle salmer

- 611 Du ber oss til ditt alterbord
668 Guds Sønn steg ned å tjene
674 Pris være Gud, Faderen, Sønnen, Den hellige ånd
678 Vi rekker våre hender frem
539 Dine løfter er mange

Bønn

- 93 Send ut din ånd (Norsk bønnebok, i NoS 2013)

Veksellesning, «Kjærlighetens høysang». se bak i heftet

SAMLING 4: Oppstandelsen – Innsamling – Sluttord – 1 Kor 15 og 16

INNLEDNING TIL HELHETEN

Vi er kommet til slutten av et av de lengste brevene Paulus skrev: Hans første brev til den 10 år gamle, noe problematiske menigheten i Korint. Det er antageligvis hans andre brev dit.

Fremdeles har han viktige ting å si. Kapittel 15 er et høydepunkt i brevet. Det går på det helt sentrale og grunnleggende i den kristne tro. Som avgjør om deres tro er meningsløs eller ikke. Det handler om oppstandelsen og håpet knyttet til dette. Det er en annen måte å nærme seg «ordet om korset» på (1 Kor 1,18). Det knytter seg til det som har vært sentralt i hele det lange brevet.

Linjene fra det forutgående samles her i et brennpunkt. Det eskatologiske spørsmål (læren om de siste tider) preger hele brevet fra først til sist (1,8; 3,12ff; 4,4f; 7,29; 13). Det er tydelig i belæringen om nattverden. Det kommer frem i lovprisningen av kjærligheten i slutten av Kjærlighetens høysang. Det henger sammen med det han sier om visdom i begynnelsen av brevet. Det handler om håp, om det å leve i tillitsfull forventning til fremtiden (13,7; Rom 4,18), men også det som håpet retter seg mot (Rom 8,24; Gal 5,5).

Kapittel 16 er det siste kapittel, men et meget viktig kapittel. Sluttavsnittene i Paulus' brev spiller en viktig rolle for ham i hans kontakt med menighetene. Det er menighets-grunnleggeren og administratoren vi møter her. Som oppsummerer og veileder. Som ser fremover og planlegger. Som hilser og oppmuntrer.

Spesielt tar han opp innsamlingsaksjonen til menigheten i Jerusalem. (Se fotnote i Bibelen til 16,1).

Kapittel 15

Situasjonen i menigheten

Foranledningen til at Paulus skriver som han gjør her, er at det var personer i Korint-menigheten som benektet at det fantes en oppstandelse fra de døde. Og det skulle ikke forundre oss det minste at noen hevdet dette. Når vi tenker på det miljø korinterne levde i.

Om troen på de dødes oppstandelse og livet etter dette

For den verden som omga menigheten i Korint, var den kristne lære om oppstandelsen litt av en nyhet. Riktignok har mennesket overalt og til alle tider vært opptatt av om det finnes et liv etter døden, og hvordan dette i så fall ville arte seg. Men hvis man den gang i det hele tatt snakket om en fortsettelse utover dette livet, så ble dette uttrykt meget vagt og uklart.

Noen hadde en forestilling om at de døde levde videre i gravene. Derfor fikk de døde husholdningsartikler med seg. Derfor ble de gjenstand for vedvarende oppmerksomhet fra de levendes side. Flere av de filosofiske retninger lærte imidlertid at det slett ikke fantes noe etter døden. Noen sa for eksempel at mennesket var satt sammen av atom-partikler som gikk i oppløsning ved døden.

Troen på sjelens udødelighet var imidlertid det som var mest utbredt hos grekerne. (Og kanskje ikke så helt uvanlig blant oss i dag heller?) Denne troen bygget på tanken om den absolutte motsetningen mellom det åndelige og det materielle. Menneskets sjel er av guddommelig opprinnelse og kan ikke dø. Menneskets kropp er noe ondt (mindreverdige), siden det er laget av materie. Ved fødselen forbinder den himmelske og udødelige sjelen seg med en jordisk og dødelig kropp. Så lenge mennesket lever, er sjelen i et fengsel. Men når mennesket dør, slipper sjelen fri igjen og kan vende tilbake til den himmelske verden. Kroppen dør, sjelen befris og lever videre. De hadde bare spott til overs for tanken om de dødes oppstandelse, det som var et hovedmoment i den kristne tro (jf. Apg 17,32). I Korint har det vært kristne, tidligere hedninger, som ikke har kunnet løsrive seg fra sine hedenske oppfatninger på dette punktet, og som derfor har fornektet den kristne oppstandelsestroen.

Jødene hadde et helt annet syn på menneskekroppen. De delte ikke grekernes motsetning mellom det åndelige og det materielle. Men heller ikke i Det gamle testamente er det sagt mye om en oppstandelse. Full forståelse av oppstandelsen fra de døde kommer i Bibelen først i lys av Jesu oppstandelse. Noen tekster fra Det gamle testamente gir imidlertid glimt av det som skal komme: Når det blir sagt at Gud er Herren over liv og død, og at hans Ånd også rekker frem til dødsriket. Når de troende får visshet om at samfunnet med Gud strekker seg utover død og grav. Men det er først i de yngste skrifter at vi møter troen på en allmenn oppstandelse. Noen skal våkne opp til evig liv, andre til evig avsky.

Det store flertall av jødene på Jesu og Paulus' tid trodde på en oppstandelse fra de døde (jf. Dan 12,1-3).

Ikke desto mindre hører vi i Det nye testamente om en jødisk retning som benekter oppstandelsen. **«For saddukeerne hevder at det ikke er noen oppstandelse, og at det heller ikke finnes engler og ånder»** (Apg 23,8).

Paulus' forkynnelse av oppstandelsen

På denne bakgrunn skal vi ikke undre oss over at de første kristnes sterke understrekning av de dødes oppstandelse vakte motstand. Vi forstår godt den reaksjon Paulus møtte blant de vise under sitt besøk i Aten like før hans første gang i Korint: **«Da de hørte om oppstandelse fra de døde, gjorde de narr av ham, men andre sa: 'Vi vil gjerne høre deg tale mer om dette en annen gang»**. Høflig og greit, og avvisende (Apg 17,32).

Og så skriver Paulus til menigheten i Korint. Fordi det også der fantes folk som benektet oppstandelsen fra de døde. Hvordan går han frem?

Først slår han fast at oppstandelsen hører til det helt grunnleggende i den kristne tro slik det gikk frem av det evangelium han hadde forkynt for dem. Så viser han hvor godt bevitnet Jesu oppstandelse er. Noe som er helt grunnleggende i den første kristne trosbekjennelse, at han viste seg som den oppstandne.

Deretter understreker han at hvis de forneker de dødes oppstandelse, så har de samtidig fornektet Jesu oppstandelse. Men det hadde de jo ikke gjort! (v. 12 og v. 20). Dermed påviser han det ulogiske i deres oppfatning. Paulus slår fast at uten de dødes oppstandelse, faller og Kristi oppstandelse. Og med det også troen og hele det kristne budskap. **«Da er vårt budskap tomt, og deres tro er også tom»** (v14). Kristi oppstandelse er troens uunnværlige fundament (v. 12-19).

Så understreker han at Jesu oppstandelse garanterer og gir løfter for de dødes oppstandelse. Kristus er oppstått, ikke bare som et enkelt individ, men som hode for en ny menneskehet.

Vi skal så se mer på enkeltheter i det kapitlet som Paulus avslutter med å slå fast at korinternes arbeid i Herren så langt fra er forgjeves. **«Døden er oppslukt, seieren vunnet»** (v. 54).

KAP 15 ENKELTHETER

v. 1f Evangelium

I de 20 årene mellom Jesu oppstandelse og nedskrivningen av de første bøkene i Det nye testamente, ble de gode nyheter om det som hadde skjedd med Jesus, fortalt muntlig videre. For å ta vare på overleveringene fikk etter hvert dette budskapet faste former. Det ble utformet et fast grunnlag, det fikk et bestemt innhold. Det er denne kjerne i evangeliet Paulus henviser til her i vers 1-7. Paulus forutsetter at de holder fast på det han har overlevert dem (11,2) og som han her vil minne dem om. Det gjelder grunnelementene i den kristne tro. Det er tale om en tidlig kristen **trosvak**. Hovedinnholdet er Jesu død og oppstandelse som frelseshandling for alle mennesker.

Se ordforklaringer til «evangelium» bak i Bibelen.

V. 3 «overga jeg til dere det jeg selv har tatt imot»

Det kristne liv kan beskrives som et kjempemessig stafettløp, der den kristne tar imot og gir videre evangeliet, de gode nyheter, som en stafettpinne. Innholdet i budskapet går frem av 1 Kor 2,2 **«Jesus Kristus og ham korsfestet»**.

v. 3-5 Trosbekjennelse

I disse versene finner vi, som antydnet, en meget tidlig sammenfatning av hovedpunktene i den kristne tro: Det som holdes frem her, er fire utsagnsord

Han døde og ble begravet.

Han oppsto og ble sett.

Det lyder som en fast formulert **trosbekjennelse**, bestemt til å kunne huskes ord for ord (v. 3-5). Det er en overlevering, en tradisjon, som han selv har mottatt, og som han har levert videre til dem. Det er grunnlaget som de kristne har å holde seg til og bygge på.

Om trosbekjennelser

Vi snakker om tre old-kirkelige bekjennelser. De oppsto i striden om hvem Jesus var og hvordan man skulle oppfatte den treenige Gud.

- = **Den apostoliske.** Vår form av bekjennelsen går tilbake til ca. år 700, men den bygger på formuleringer fra ca. år 200.
- = **Den nikenske.** Den går tilbake til kirkemøtet i Nikea i år 325, og fikk sin endelige formulering i år 381.
- = **Den athanasianske.** Den er mer teologisk gjennomreflektert, og gjøres til en salighetssak, er fra 500-tallet.

Disse bekjennelsene bygger på korte bekjennelser som vi finner i vår Bibel.

Til Jesus:

- = 1 Kor 15,3-5: **«... at Kristus døde for våre synder etter skriftene, at han ble begravet, at han sto opp den tredje dagen etter skriftene, og at han viste seg for Kefas og deretter for de tolv.»**

Til Gud og Kristus:

- = 1 Kor 8,6: **«Men for oss er det én Gud, vår Far. Alt er fra ham, og til ham er vi skapt. Og det er én Herre, Jesus Kristus. Alt er til ved ham og ved ham lever vi.»**
- = 1 Tim 6,13: **«For Guds ansikt, han som gir alle ting liv, og for Kristus Jesus, han som vitnet og bar fram den gode bekjennelsen for Pontius Pilatus.»**

Til Gud, Kristus, Ånden:

- = Matt 28,19: **«Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.»**
- = 2 Kor 13,13: **«Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle!»**

Den historiske fortelling er forsynt med ord som tyder dens mening i form av en forkynnelse av dette menneskets enestående betydning for alle mennesker, sammenfattet i det kristne evangelium. Han dør for våre synder. Det er altså en frelsesbegivenhet, ikke en tilfeldig hendelse. Og det skjer «**etter skriftene** (15,4)» (jf. Jes 53). Det er forutsagt, profetert. Han ble begravet, mot gnostikernes forestilling om en skinndød. «**At han sto opp den tredje dagen**» (v4). Det dreier seg ikke om en parallell til forestillingene i orientalske naturmyter om guddommer som dør hver høst og oppstår om våren. Og det bygger på:

Esek 37,1-14: Døde knokler blir levende.

Jes 26,19: Dine døde skal bli levende.

Dan 12,2: Våkne til evig liv.

«Etter skriftene» (v4)

Legg merke til at det mange steder i Det nye testamentet understrekes at ting skjer «etter skriftene». Det er en oppfyllelse av GT-utsagn. Se det som står om Emmausvandrerne i Lukas 24,13-35. «**Og han begynte å utlegge for dem det som står om ham i alle skriftene, helt fra Moses av og hos alle profetene**» (Luk 24,27).

Det eneste bevis for den kristne oppstandelsestroen ligger i Kristi oppstandelse.

«begravet» (v4)

Dette er en understrekning av at Jesus virkelig døde.

Paulus befester deres tro på Kristi oppstandelse, ved å anføre vitner om dette. Det var Jesu åpenbaringer som ga visshet om at oppstandelsen var en virkelig begivenhet, ikke bare syn eller hallusinasjon. Han sier ikke noe om tid og sted. Og vi legger merke til at åpenbaring for kvinnene ikke nevnt. Fordi kvinner ikke betraktet som troverdige vitner? Den tomme graven er heller ikke direkte nevnt.

v. 6 «Av dem lever de fleste ennå»

Han viste seg for mer enn 500 søsken. Paulus understreker at de kan undersøke selv, de fleste av de 500 lever fremdeles.

v. 7 Jakob

Jesu bror hadde en meget sentral posisjon i den første menighet i Jerusalem. Se Gal 1,19. Les også om det viktige Jerusalemsmøtet i Apg 15, og om Jakobs rolle (v. 13-21). Jakob var den første leder av Jerusalem-menigheten.

v. 8 «Aller sist»

Se Apg 9,3ff, der det står om Saulus ved Damaskus, hans syn og møte med Jesus. Se fotnoten til 15,8 om det spesielle ved Paulus' kallelse til apostel. Til trosbekjennelsens vitner føyer altså Paulus seg selv. Paulus var den siste som fikk en åpenbaring av den oppstandne Jesus. Se fotnoten til «**ufullbåret foster**».

v. 12-19 Ingen oppstandelse?

I det resonnementet Paulus foretar her, er altså utgangspunktet at noen ikke har trodd på oppstandelsen fra de døde. Han forutsetter imidlertid at de tror på Jesu oppstandelse (v. 12). Denne begivenhet han nettopp har understreket, og som er så godt bevitnet. Han viser imidlertid nå hvordan fornektelsen av de dødes oppstandelse må føre til fornektelse av Jesu oppstandelse.

Paulus slår fast: Uten de dødes oppstandelse faller og Kristi oppstandelse. Kristi oppstandelse er kristentroens uunnværlige fundament (v. 12-19). Og han er virkelig oppstått. Ikke bare som et enkelt individ, men som hode for en ny menneskehet. Som seierherre over døden og dens regimente, for at Guds vilje må bli fullbyrdet (v. 20-28).

v20-28

Den allmenne oppstandelse er en følge av Jesu oppstandelse (som de trodde på). Han er førstegrøden, kornhøstens første, hellige nek (v. 20, jfr. 5 Mos 18,4; Rom 11,16). Alle dør pga. Adam, og alle skal få liv ved Kristus, v. 21f. Dette er følgene av Adams og Kristi gjerning.

v23-28 Oppstandelse i tre avdelinger

Det er vanskelig å gi en enhetlig lære om oppstandelsen ut fra bibelens vitnesbyrd. Her synes Paulus å regne med oppstandelse i tre «avdelinger», *«hver i sin tur»*.

- = Først Kristus som førstegrøden.
- = Dernest «de som hører Kristus til», som skal stå opp når Kristus kommer igjen.
- = «Så kommer slutten», underforstått: med de øvriges oppstandelse (v24).

Vårt sted skulle da samsvare med Åp 20,4f, hvor det tales om en «første oppstandelse», deretter en tidsperiode på tusen år («tusenårsriket»); **«Men de andre døde ble ikke levende før de tusen år var gått»**. Kristi frelsesverk vil da være brakt til sin evige fullendelse (v. 25-28). Sønnen overgir som den store seierherre det gjenvunne riket til Faderen, og «Gud skal være alt i alle», et utsagn som det er sagt om, er umålelig i sin dybde (jf. Rom 11,36).

Dette skriftsted og for eksempel Ef 1,10, har vært utgangspunktet for den såkalte læren om **apokatastasis**. Dette begrepet betegner en lære om alle tings gjenopprettelse, eller universell frelse. At alle skal bli frelst, synes å stå i motsetning om det Bibelen sier om to utganger på livet, og skriftsteder som 1 Kor 6,10 og Ef 1,11. Se boken til Halvor Nordhaug: «Men hva med de andre?», side 64f for drøfting av disse spørsmålene om kristendommens eksklusivitet.

I versene 25 og 27 henviser Paulus til Sal 110,1.

v29-34 Dåp for døde?

I Korint har noen praktisert den uskikk å la seg døpe for avdøde for at de skulle få del i frelsen (v. 29). Paulus tar ikke standpunkt til denne praksisen, men tar den som eksempel på at de da regner med oppstandelsen. Det samme gjelder når en for et edelt formåls skyld setter seg i dødsfare. En regnet vel da med å ha nytte av det også etter døden (v. 32)? Ellers kunne de jo bare leve etter utsagnet. «**spis og drikk, for i morgen dør vi!**», sitert fra Jes 22,13.

Kristne må ikke la seg påvirke av tankegangen hos hedningene: «**Dårlig selskap ødelegger gode vaner**», sitat fra en gresk dikter, Menander, omkring 300 f Kr. (v. 33). Korinterne røper lite kjennskap til Gud, dvs. til den kristne tro (v. 34).

v35-50 Oppstandelseskroppen

Gnostikerne sier det er umulig å forestille seg de dødes legemlige oppstandelse. Paulus tar opp denne innvendingen i v. 35-49.

Korinterne har undret seg over oppstandelseskroppens art, og Paulus sier om den sak så mye som er gitt ham å kunne si: Naturen vitner om hvordan livet antar forskjellige former (v. 35-40): For eksempel har solen, månen og stjernene forskjellige glans (v. 41). Like visst finnes det himmelske kropp – og jordiske. Det som legges i graven – «**Det blir sådd**» er en «**kropp som hadde sjel**» (gresk psykjæ), et alminnelig, levende menneske. Men det som står opp, er «**en åndelig (gresk pneumatikos) kropp**» (v 44). Ånd og kropp hører sammen i oppstandelsen. I sin jordiske tilværelse er de kristne – talen er hele tiden om de troendes oppstandelse – lik «**det første mennesket, Adam**». I oppstandelsen får de derimot «den himmelskes bilde», og blir lik «**den siste Adam**» = Kristus selv (v. 42-49; Rom 8,29; 1 Joh 3,2).

For menneskekroppen, «**kjøtt og blod**», kan ikke uten videre «**arve Guds rike**» dvs. gå inn i den evige herlighet (v. 50). I v. 45 henspiller Paulus på 1 Mos 2,7.

Paulus viser ut fra eksempler fra naturens verden, at det finnes en død som er livets forutsetning. Likesom det er kvalitetsforskjell på kornet som dør og det fulle aks som oppstår, er det en vesensforskjell på det legeme som legges i graven og oppstandelseslegemet. Denne avgjørende forskjell henger sammen med den avgjørende motsetning mellom det første menneske, Adam, og det siste menneske, Kristus (v. 35-49).

Det er her snakk om menneskets hele personlighet. Paulus ser mennesket i dets helhet i håpets sfære. Et evig liv uten kropp er en umulighet for Paulus. For gnostikerne tilhører kroppsligheten en gudsfremmed verden. Paulus kombinerer skapelsestanken med oppstandelseshåpet. Oppstandelsestroen er skapelsestanken anvendt på fremtiden.

Såkornet understreker den store forskjell på legemet som legges i graven og det som oppstår. Tanken om at den nye, åndelige, himmelske kropp skulle utvikle seg organisk

av den gamle, gravlagte kropp er helt fremmed for Paulus. Oppstandelsen er en ny guddommelig skapelseshandling, ikke en fortsettelse av den gamle, dødsmerkede verden. Det finnes ikke en åndelig vesenskjerne i mennesket som kan overleve og fortsette i den kommende verden.

Som hele mennesker skapes vi. Som hele mennesker dør vi. Som hele mennesker oppstår vi.

v. 42-43 (44)

Disse versene har nærmest karakter av en hymne, med fremhevelse av den dype forskjellen mellom det nåværende og det kommende.

v. 44-50

Når Paulus snakker om et sjelelig legeme (kropp med sjel), viser ikke sjelen til en høyere del av mennesket. Sjelen er like jordisk som kroppen. En «åndelig kropp» er ikke en kropp som består av en art himmelsk stoff, men en kropp under den nye verden, som er blitt til ved Guds skapermakt.

Paulus kommer med et skriftbevis, en ny variasjon av motstillingen Adam – Kristus (jf. 5,12-19). Måten han utlegger 1. Mosebok 1-2 viser at han anvender tanker i datiden om to slags mennesker, et himmelsk, åndelig og et jordisk, sjelelig. Se fotnote til vers 45 om «**levende sjel**».

Hele tankeutviklingen i 15,35-57 er vanskelig å fortolke. Det viktigste er ut fra den faste forvissning om at synden og døden er overvunnet ved Guds underfulle skapermakt, vist ved oppreisning av Jesus, at vi kan istemme en håpets triumfsang (v. 50-57).

Herren gjør virkelig sin gjerning i menigheten, troen er ingen illusjon, håpets grunn er fast. Derfor er den kristne eksistens i tro, håp og kjærlighet en overvinnelse av den menneskelige fortvilelse.

v. 51-58 **En hemmelighet**

Ifølge en «hemmelighet» (gresk mysterion), et mysterium som er blitt åpenbaring for Paulus, skal imidlertid de som lever ved Kristi gjenkomst, «forvandles», og således blir de iført de samme uforgjengelige oppstandelseskropper som de troende avdøde (v. 51f jf. 1 Tess 4,13-18). Når dette skjer, har den kristne seiret fullt ut over døden, synden og loven som har gitt synden dens herskermakt (v. 56, jf. Rom 7,7-11).

Det strålende håp som den kristne slik er kalt til, er en oppfordring til å stå fast og urokkelig og til utrettelig tjeneste for Herren, mens en venter på hans gjenkomst (v. 58).

v. 54-58

Kapitlet slutter med en triumferende lovprisning av håpet som dødens fullstendige overvinnelse, og en formaning til å stå fast og urokkelige i evangeliets tjeneste mens en venter på hans gjenkomst (v58).

Døden er oppslukt, seieren vunnet.

Død, hvor er din brodd?

Død, hvor er din seier? (v54-55).

OPPSTANDELSENS BETYDNING OG VIKTIGHET

Sentralt i den første kristne kirke

At Jesu oppstandelse hadde en sentral plass i den første kirke, kan vi blant annet se av de talene som er omtalt i Apostlenes Gjerninger:

= Peters tale pinedag, Apg 2,14-36

«Denne Jesus har Gud reist opp, det er vi alle vitner om» (v. 32)

= Peters tale i Salomos buegang, 3,12-26

«Han som Gud reiste opp fra de døde, det er vi vitner om» (v. 15)

= Peters tale for rådet, 4,8-12

«Han som dere korsfestet, men som Gud reiste opp fra de døde» (v. 10)

= Paulus' tale i Pisida, 13,17-41

«Men Gud reiste ham opp fra de døde» (v. 30)

= Paulus' tale på Areopagos, 17,22-31

«Det har han bekreftet for alle mennesker ved å reise ham opp fra de døde» (v. 31)

Hvis Kristus ikke er stått opp

Oppstandelsen er ikke et enkelt punkt, hele den kristne tro står på spill. Hvis det ikke var en oppstandelse, så er heller ikke Kristus stått opp. Og dette ville ha helt avgjørende følger for den kristne tro. Paulus nevner:

= Da er vårt budskap tomt.

= Og deres tro er tom, det kristne budskap tømt for innhold.

= Da er Paulus med flere falske vitner om Gud, løgnere.

= Da er deres tro uten mening korinterne var ikke lenger kristne.

= Da er dere er fremdeles i deres synder.

= Da er de som døde i Kristus fortapt. Alt faller sammen.

= Hvis vårt håp til Kristus gjelder bare dette livet, er vi de ynkeligste av alle mennesker.

I 1 Kor 15 slår Paulus fast: Uten de dødes oppstandelse faller også Kristi oppstandelse. Kristi oppstandelse er kristentroens uunnværlige fundament (v. 12-19). Men virkeligheten er at Kristus er oppstått. Ikke bare som et enkelt individ, men som hode for en ny menneskehet. Som seierherre over døden og dens regimente, for at Guds vilje må bli fullbyrdet (v20-28).

Så er ikke oppstandelsen bare et punkt blant flere i vår tro. Den er det faktum som hele vår tro hviler på.

Spesielt til det kristne håp.

Alle mennesker trenger et håp. Noe som får oss til å løfte blikket, se fremover, gå fremover. Den som ikke har et håp, står i fare for å gå seg vill i nåtiden. Og mennesket lager seg håp. Uten håp ender det i håpløshet. Det heter i et ordtak: «Så lenge det er liv, er det håp». Det burde hete: «Så lenge det er håp, er det liv.»

Gud vil gi oss et levende håp, står det å lese i vår bibel. Slik det er formulert i 1 Pet 1,3:

«Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde.»

Til grunn for dette håpet står altså Jesu oppstandelse.

Og vi kan slutte oss til Hebreerbrevets forfatter når denne oppfordrer oss til å **«holde urokkelig fast ved bekjennelsen av håpet»** (Hebr 10,23).

Skapelsestro og oppstandelsestro

Paulus kombinerer oppstandelsestroen med skapelsestanken. Oppstandelsestroen er skapelsestanken anvendt på fremtiden. Oppstandelsen er en ny guddommelig skapelsehandling, ikke en fortsettelse av den gamle, dødsmerkede verden.

BRUDD – KONTINUITET

Jesu oppstandelse – vår oppstandelse

Jesus er førstegrøden når det gjelder oppstandelsen. Når førstegrøden er høstet inn, vet vi at resten kommer etter. Jesu oppstandelse sier oss noe om vår oppstandelse. Her kan vi si at der er både et brudd og en kontinuitet. Jesu identitet er den samme før og etter oppstandelsen. Samtidig er han annerledes. Lik, men ulik. Er seg selv, men forvandlet. Disiplene kjente ham ikke uten videre igjen. Dette sier oss noe om vår oppstandelse.

Vi har vanskelig for å forestille oss livet i den nye verden, i forhold til det liv vi lever nå.

Åste Dokka skriver i forbindelse med oppstandelsen:

«Menneskelivet er med andre ord dypt relasjonelt. Om vi skal se for oss en oppstandelse, må den stå i en eller annen form for kontinuitet med dette livet for at det skal gi noen mening. Om jeg ikke er et **jeg** i himmelen, hvordan kan man da si at jeg er oppstått?» (Vårt Land 23.03.2020).

Allerede – Ennå ikke

Der er en ubrytelig sammenheng hos Paulus og hele NT mellom frelsen som et kommende gode og en nærværende gave. Mellom et allerede og et ennå ikke.

Guds rike er kommet til verden allerede, i og med Jesu komme. Men det er ennå ikke kommet i sin herlighet. Det evige liv begynner her og nå, når vi trer over fra død til liv.

Joh 5,24: **«Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Den som hører mitt ord og tror på ham som har sendt meg, har evig liv og kommer ikke for dommen, men er gått over fra døden til livet.»**

Joh 8,51 **«Den som holder fast på mitt ord, skal aldri i evighet se døden».**

Joh 17,3 **«Og dette er det evige liv, at de kjenner deg, den eneste sanne Gud, og ham du har sendt, Jesus Kristus.»**

Det er spennende og utfordrende å grunne på om det er en forbindelse mellom livet her på jorden og det som skjer etter at Gud har skapt «Det nye Jerusalem».

LIVET I DAG – I LYS AV OPPSTANDELSEN

Arnfinn Haram sier: *«Livet vårt er bestemt av framtida, av Guds framtid, av det riket som skal kome og som alt no er her midt iblant oss!»*. Blogg arnfinnharam.wordpress.com 02.11.2010. Se også Fil 3,12-21.

De siste tider

Paulus er i tenkning og liv preget av forventningene til Kristi komme i guddommelig herlighet ved tidenes ende. Han oppfordrer til fast tro på Kristi nærvær allerede nå, og leve fremadrettet i håp til den endegyldige befrielse fra synd og død. Dette i motsetning til hedningene som ikke kjenner Gud og derfor lever et liv i håpløshet (1 Tess 4,13).

Han er ofte inne på eskatologiske tema, forhold som har med «de siste tider» å gjøre. Dette danner en forståelsesbakgrunn for svært mye av det han sier og skriver, som i dette brevet til korinterne. Men som her i vårt kapittel, ønsker han ikke å gi en sammenhengende beskrivelse av alle begivenheter i historiens slutfase. Hans ord om **håp** er ledd i hans forkynnelse av **evangeliet**, de gode nyheter, for kjempende menigheter. Han er opptatt av hva det vil si å leve i håp til Gud i denne verden. Og da er det viktige for ham at Guds nye verden allerede har funnet sted i og med Kristi sendelse, korsdød og oppstandelse. Med Kristi oppstandelse trådte livets verden inn i dødens verden, og overvant denne. Fullendelsen er ennå ikke inntruffet, men i troen på Kristi kors og oppstandelse har vi visshet for at Gud vil fullføre det han har begynt.

Det gir oss håp og mening

I vår bibel står det mer om Guds rike, enn om himmelen. Satt på spissen, kan vi si at det er mer snakk om at himmelen skal komme til oss, mer enn at vi skal komme til himmelen. Slik det i Åpenbaringen snakkes om det nye Jerusalem som kommer til jorden, og at Gud gjør alle ting nye (Åp 21,1-5).

Og Eyvind Skeie sier i salme 899 i Salmeboken:

«Jeg tror på jordens forvandling en gang, en tid, et sted,
en fremtid hvor Guds himmel til jorden senkes ned,
en evighet av glede da alt det vakre her
blir løftet i Guds klarhet og stråler bedre der.»

Den tidligere erkebiskop for Den anglikanske kirke, Rowan Williams, sier:

«En del kristne har en evakueringsmodell. At Gud skulle ville ekstrahere oss fra jorden til en sfærisk himmel, er en forvrengning av det Skriften samlet sier om dette.» Og så siterer han med tilslutning teologen Tom Wright at han har «en god sak når han beskriver vårt håp som et håp om en gjenopprettelse av verden, av de livsrelasjoner vi allerede står i. Der fremme vil alt det vi kjenner som godt og livgivende i våre relasjoner, bli løftet til nye høyder og bli fullendt. Og hva som enn skjer, ligger det ikke i kortene at vi skal rykkes bort og vekk herfra, som i en redningsaksjon».

STREK, nr. 4, 2020, s. 62.

Visesangeren Finn Kalvik synger **«Jeg tror på et liv før døden»**. Det gjør og den kristne. Men ikke som et alternativ og en slags protest mot et liv etter døden. Tvert imot kan vi se en sammenheng mellom livet etter døden og livet før døden. Livet etter døden, i den kommende verden, er en motivasjon og rettleiding for livet før døden, i denne verden.

I bibelens siste bok, Johannes' åpenbaring, leser vi om det nye Jerusalem. Der skal det ikke være død. Derfor skal vi allerede her og nå stå på livets side. Kjempe med alle livets krefter som bygger opp og skaper fellesskap. Kjempe mot alle dødens krefter mot det som river ned og skaper fiendskap. I det nye Jerusalem skal det ikke være sorg, ikke tårer. Derfor skal vi allerede her og nå vise omsorg, rekke ut hender, gi hjelp. Som Jesu etterfølgere skal vi være små agenter for det nye livet i den nye verden. Et liv som begynner her og nå.

Sagt på en annen måte: Som kristne skal vi søke å tegne et bilde av hvordan det skal være i himmelen, i det nye Jerusalem.

Så skal vi leve hver dag i lys av oppstandelsen. Så blir hver søndag en påskedag, en oppstandelsesdag.

AVSLUTTENDE LOVPRISNING

Hele tankeutviklingen i 15,35-57 er vanskelig å fortolke. I det hele tatt er det ut fra bibelens samlede budskap vanskelig å gi en enhetlig og sammenhengende beskrivelse av oppstandelsen og de siste tider. Det viktigste er at ut fra den faste forvisning om syndens og dødens overvinnelse ved Guds

underfulle skapermakt, vist ved å oppreise Kristus, kan vi istemme en håpets triumfsang i vers 50-57.

Så slutter kapitlet, slik vi tidligere har sagt, med en lovprisning av håpet som dødens fullstendige overvinnelse, og en formaning til å være urokkelige og rike i evangeliets tjeneste (v 50-58).

Eller slik Svein Ellingsens sier det i sin mektige påskesalme, som han betegner som sin «egentlige» dåpssalme (ikke minst fordi her er dåpsvannet nevnt); «Døden må vike» (Norsk salmebok, 2013, nr. 209 v5):

**Døden må vike for Gudsrikets krefter!
Livet er gjemt i et jord-dekket frø.
Se, i oppstandelsens tegn skal vi leve.
Se, i oppstandelsens lys skal vi dø.**

KAPITTEL 16

MER ENN EN AVSLUTNING

Vi er kommet til det siste kapittel i et av de lengste brevene Paulus skrev: Hans første brev til problem-menigheten i Korint. Det som antageligvis er hans andre brev dit. Paulus tenker seg brevet opplest i den gudstjenestelige forsamling.

Det er siste kapittel, men et meget viktig kapittel. Vi har for oss noe helt annet enn en mer eller mindre intetsigende avrunding av brevet. Sluttavsnittene i Paulus' brev spiller en viktig rolle i hans kontakt med menighetene.

Det er menighetsgrunnleggeren og administratoren vi møter her. Som oppsummerer og veileder. Som ser fremover og planlegger. Som hilser og oppmuntrer.

Først tar han opp innsamlingsaksjonen til menigheten i Jerusalem. En slags «omvendt ytre-misjon» er den blitt betegnet som. Alle menighetene rundt om sto i gjeld til modermenigheten. Slik Paulus siden skrev til Romer-menigheten: **«De skylder å hjelpe dem med materielle gaver når de selv, som hedninger, har fått del i deres åndelige gaver» (Rom 15,27).**

Det var et høyst nødvendig hjelpeprosjekt. For det var mange fattige blant de hellige i Jerusalem. Menigheten hadde fått 3000 nye medlemmer på pinsedag. Den menighet som hadde sin start og grunnleggelse i de personer Jesus samlet rundt seg. Den gang som i dag var det hardt for jøden å bryte ut av den trygge sammenheng og bli kristen. Den første tiden møtte de problemer ved å leve felles og dele alt de hadde. Vi hører for eksempel om at da Barnabas ble kristen, solgte han åkeren han hadde og ga

pengene til menigheten (Apg 4,36-37) . En hungersnød forverret ytterligere situasjonen for dem.

Paulus hadde i lang tid vært opptatt av nøden i «ur-menigheten». Allerede før sin første misjonsreise hadde han reist med gave fra Antiokia til Jerusalem. Denne innsamlingsaksjonen som vi hører om nå, hadde en viktig funksjon i kirkens første tid. På en god måte markerte den enheten mellom de ulike menighetene, og sammenhengen mellom disse og modermenigheten i Jerusalem.

Etter det han har å si om innsamlingsaksjonen, redegjør så Paulus for sine fremtidsplaner. Han har en fin tid i Efesos, og tar sikte på å bli der til pinse. Men så vil han komme til dem via Makedonia. I mellomtiden sender han sin kjære Timoteus til dem. **«Sørg for at han kan kjenne seg trygg hos dere» (16,10)**. De må imidlertid vente en stund før de treffer Apollos igjen. Til tross for sterk oppfordring fra Paulus, vil han slett ikke ta turen nå (16,12).

Deretter avslutter Paulus med hilsener. De vitner om en nokså livlig kontakt mellom menighetene på denne tiden. Han formaner dem om å stå fast i troen. Med egen hånd føyer han til et ønske om at Jesu nåde må være med dem alle, og en forsikring om at hans kjærlighet er med dem alle i Kristus Jesus.

Så har Paulus diktert brevet ferdig og sendt det av gårde. Hvilke tanker gjør han seg om hvordan brevet vil bli mottatt i Korint, når det blir lest opp for menigheten? Han må ha vært spent. Han hadde jo hatt vansker med fullt ut å bli anerkjent av grupper i menigheten. Han kjente så alt for godt til forholdene der.

Hvordan reagerer menigheten? Hva tenker de når de får høre at de har mottatt et brev fra Paulus og kommer sammen for å lytte til opplesningen av det? Hva synes de om de råd og den veiledningen og formaningen apostelen gir? Vil de virkelig forsøke å ordne opp i den uorden og motsetning som er så tydelig og merkbar i menigheten?

Hva sier vi? Etter å ha arbeidet oss gjennom dette gamle skriftet? Hvordan taler det til meg og min situasjon i dag? Til vår menighet og forholdene der?

TIL ENKELTHETER I KAP 16

V. 1 Når det gjelder

Formuleringen tyder på at også det som nå kommer, er noe menigheten har stilt Paulus spørsmål om.

Innsamlingen

(Se foran under avsnittet «Mer enn en avslutning»)

Paulus minner her om den pengeinnsamlingen som under hans tredje misjonsreise fant sted i Lilleasia, Makedonia, og Akaia til de fattige i modermenigheten i Jerusalem. Se Rom 15,26 og Gal 2,10.

Når det gjelder Galatia, se Gal 2,10. Paulus fulgte opp innsamlingsaksjonen overfor korinterne i 2. Korinterbrev. Vi finner en mektig kollekttale i kapitlene 8 og 9. Se fotnoten til 16,1.

V. 2 «Første dag i uken»

«Legge til side.» Kanskje en god ide for oss også? Hver søndag.

Den første dag i uken kom tidlig til å spille en sentral rolle i kirken, her er første gang vi hører om søndagen i en spesiell kristelig forstand. Og bakgrunnen er klar. Det er oppstandelsesdagen, den dag disiplene fant Jesu grav tom, Matt 28,1. Se Apg 20,7 med fotnote: **«Den første dagen i uken var vi samlet for å bryte brødet»**. Men legg også merke til Apg 2,46: **«Hver dag holdt de trofast sammen på tempelplassen, og i hjemmene brøt de brødet.»**

Muligens referer også «Herrens dag» i Åp 1,10 til søndagen, men uttrykket kan likeså vel betegne sabbatsdagen, lørdag. Vi snakker om søndagen, første dag i uken, som etter jødisk måte å inndelegge uken på, begynte ved solnedgang lørdag kveld, men som etter romersk skikk begynte ved midnatt.

V. 3 «Når jeg er kommet»

Vi kan lese om oppfølgingen av disse planene i 2 Kor 8,16-19, om Titus som er valgt av menigheten til å reise sammen med Paulus for å overlevere gaven.

V. 5-9 Reiseplaner

Det å gjøre rede for sine reiseplaner, er en meget viktig del av brevene til Paulus. Det tjener til å styrke kontakten mellom menigheten og ham. Vi kan sammenlikne det som nå kommer, med den oversikten vi finner bak i heftet under overskriften «Paulus og Korint-menigheten», i kapitlet «Bakgrunnsstoff».

Det han sier i v. 5, er i overensstemmelse med planene hans i Apg 19,21. Han uttrykker seg på en måte som gir inntrykk av at han vil hindre korinterne å tro at han bryr seg mer om Makedonia enn Korint. Det er interessant å legge merke til at selv om Paulus planlegger nøye, så er han åpen for forandringer. Alt er ikke fastlåst (v. 6-7). Vi kan kalle det for en form for åpen planlegging, åpen for at Gud med sin Hellige Ånd vil gripe inn. Se Apg 16,6-10, om den første gang han dro til Europa. Kanskje dette er en påminnelse for oss når vi legger planer for menigheten.

V. 10-11 Timoteus-planer

Vi kan sammenlikne med det som står i 4,17. Han sender Timoteus til dem. Det virker som om Timoteus allerede er underveis, men at han vil komme frem til Korint først etter at de har mottatt brevet. Han skriver at de ikke må se ned på ham. Sammenlikn med 1 Tim 4,12. **«La ingen forakte deg fordi du**

er ung.» Han ber om at korinterne må ta seg vel av den unge Timoteus som apostelen har sendt til dem (v. 10f).

V. 12 **«vår bror Apollos»**

Han nevner at Apollos vil komme til Korint «*så snart han får anledning*». Av omtalen her skjønner vi at om det var motsetninger mellom Apollos-klikken og Paulus-klikken, så synes ikke dette å sette sitt preg på forholdet mellom Apollos og Paulus.

V. 13-14 **«Vær våkne, stå fast»**

Dette kan kanskje sees som en oppsummering av formaningene fra Paulus til Korint-menigheten. Vi kan sammenlikne med Ef 6,10: **«Bli sterke i Herren, i hans veldige kraft!»**

Omtalen av Apollos får apostelen til å tenke på partistridighetene og de andre misforholdene i Korint, og det bringer ham igjen til å formane dem til å være sterke kristne som lever i kjærlighet.

V. 15 **«familien til Stefanos»**

I 1,16 leser vi at Stefanos og hans familie var de eneste i menigheten Paulus hadde døpt.

V. 17 **Besøk fra Korint**

Det er vel grunn til å tro at disse tre personene; Stefanos, Fortunatus og Akaiikos, har gitt Paulus mye, og urovekkende, informasjon om forholdene i Korint-menigheten.

Han takker for den oppmuntring han har fått av de tre mennene fra menigheten, som var sendt til ham i Efesos, og ber dem respektere slike medarbeidere.

V. 21 **«med egen hånd»**

Paulus dikterte brevene sine til en sekretær, men kunne ofte føye noe til med egen hånd på slutten av brevene. Kanskje for å understreke noe. Eller for å gi en mer personlig hilsen. Se for eksempel Gal 6,11ff og Kol 4,18. Og sammenlikn med det som står bak i heftet om Paulus som brevskriver.

V. 22 **«Marana ta!»**

Se fotnoten: Dette er arameisk bønnerop som betyr **«Kom, Herre!»** Ropet var sannsynligvis et ledd i liturgien, benyttet i forbindelse med nattverden. Det gir uttrykk for en lengsel etter Jesu komme i herlighet. Det bekrefter og avspeiler det eskatologiske grunndraget i brevet. Sammen med aramaiske uttrykk som hosianna, halleluja, abba og amen har det funnet plass som fast formel også i de gresktalende menigheter, som et ledd i kirkens eldste menighetsliturgi. Vi får bekreftet at den grunnleggende kristne trosbekjennelsen ikke er

oppfunnet av Paulus. Den går tilbake til de eldste vitner som Jesus viste seg for som oppstanden fra de døde.

V. 23 «Herren Jesu nåde være med dere!»

Han avslutter brevet med en apostolisk hilsen.

Se også andre slutthilsener:

Rom 16,24:	<i>Vår Herre Jesu Kristi nåde være med dere alle! Amen</i>
2 Kor 13,13:	<i>Vår Herre Jesu Kristi nåde, Guds kjærlighet og Den hellige ånds samfunn være med dere alle!</i>
Gal 6,18:	<i>Vår Herre Jesu Kristi nåde være med deres ånd, mine søsken! Amen!</i>
Ef 6,24:	<i>Nåde være med alle som elsker vår Herre Jesus Kristus i et liv som aldri skal forgå!</i>
Fil 4,23:	<i>Vår Herre Jesu Kristi nåde være med deres ånd!</i>
Kol 4,18:	<i>Nåden være med dere!</i>
1 Tess 5,28:	<i>Vår Herre Jesu Kristi nåde være med dere!</i>
2 Tess 3,18:	<i>Vår Herre Jesu Kristi nåde være med dere alle!</i>
1 Tim 6,21:	<i>Nåden være med dere!</i>
2 Tim 4,22:	<i>Herren være med din ånd! Nåden være med dere!</i>
Tit 3,15:	<i>Nåden være med dere alle!</i>
Filem 25:	<i>Herren Jesu Kristi nåde være med deres ånd!</i>

TIL HELE BREVET

Vi lar det følgende stå som et sluttord og en sammenfatning av gjennomgangen av Første korinterbrev med sikte på menighetens og den enkeltes liv:

***«Vær våkne, stå fast i troen, vær modige og sterke.
La alt dere gjør, skje i kjærlighet» (16,13-14).***

TIL GRUPPESAMTALEN

- Spørsmål 1 Har du spørsmål eller kommentarer til det som er sagt i innledningen til tema?
- Spørsmål 2 Tenk deg at Paulus skriver et brev til vår menighet.
= Hva ville han ha takket for?
= Hva ville han formant til?
- Spørsmål 3 Et gammelt brev fra omtrent år 100 viser at det på dette tidspunkt fremdeles var splid i Korint-menigheten. Hvilket inntrykk gjør dette faktum på deg?
- Spørsmål 4 Hvilke tanker gjør du deg om hvordan det skal være i himmelen?

Må vi si med en kjent teolog: «Den kristne vet **at** hun/han håper, men hun/han vet ikke **hva** hun/han håper»?

Spørsmål 5 Svein Ellingsen har skrevet salmen «Døden må vike for dødsrikets krefter? Hvordan forstår du de to uttrykkene i vers 5:

= I oppstandelsens tegn skal vi leve.

= I oppstandelsens lys skal vi dø.

Spørsmål 6 Hvilke inntrykk sitter du igjen med etter denne gjennomgang av Første Korinterbrev? Har du fått noen inspirasjoner til menighetens liv, til livet som kristen?

TIL KVELDSAVSLUTNINGEN

Påskedagshilsen. Leder og deltakere:

Leder: Kristus er oppstanden.

Alle: Ja, han er sannelig oppstanden.

Se veksellesing «Kjærlighetens høysang» bak i heftet.

Salme

899 Jeg tror på jordens forvandling

360 Jesus, du har brakt Guds rike

209 Døden må vike

197 Deg være ære

Bønn

Påskedagsbønn, i Salmebokens bønnedel nr. 330.

Ransak meg, i Salmebokens bønnedel nr. 61.

KJÆRLIGHETENS HØYSANG – 1 Kor 13

(Kommentar– Basert på Nilssen).

Dette kapitlet er kanskje det mest berømte av alt Paulus har skrevet. Folk som ikke liker ord om forsoning og frelse, blir betatt når de lytter til hans lovprisning av kjærligheten. Det er et stykke storslått poesi, som taler for seg selv ved sitt høytidsfulle, rytmiske språk og ved sin udogmatiske lære om kjærligheten.

Kapitlet kan inndeles slik:

v 1-3 Kjærligheten er det eneste som teller

v 4-7 Kjærlighetens gjerninger

v 8-13 Kjærlighetens uforgjengelighet

Han snakker om agape

Kjærligheten alene teller

Når nå Paulus vil vise dem en bedre vei, så stiller kjærligheten (agape) i relieff ved å konfrontere den med de nådegaver og prestasjoner som korinterne setter så høyt: tungetalen, profetien, kunnskapen, (en særskilt) trosgave, gavmildheten og martyriet.

Tungetalen er tomt kling-klang uten kjærlighet.

Paulus setter **profetien** langt over tungetalen. Men her holder han frem at det ikke nytter å holde store og dype foredrag om kjærligheten, hvis man ikke lever i den. Hemmelighet, mysterion, brukes hos Paulus om en sannhet som mennesker ikke kan slutte seg frem til ved deres fornuft. Den kjennes kun ved Guds åpenbaring, Rom 11,25ff og 1 Kor 15,51. Muligens sikter han på det som han senere tar opp i kapittel 15, men i virkeligheten også i dette kapittel.

Det er betydningsfullt at han nevner «**kunnskap**», gnosis, for korinterne er stolte av sin religiøse kunnskap. Kanskje er det ikke tenkt på teoretisk viten, med det å skue det guddommelige i religiøs ekstase. Agape settes opp mot gnosis.

Paulus nevner så **tro**. Det er ikke snakk om den frelsende tro, det handler om en særskilt nådegave. En undergjørende tro uten kjærlighet er en ren karikatur. Det er ikke troens vesen å flytte fjell, men være virksom i kjærlighet, Gal 5,6.

Paulus nevner så i jeg-form to eksempler på etisk og heroisk handling, men som ikke gagnar noe uten kjærlighet: **gavmildhet** og **martyrium**. (Apg 7; 12,2 og 2 Kor 11,23ff). Ifølge jødisk tanke skal martyriet være et bevis på den høyeste kjærlighet til Gud, som sikrer mennesket en evig belønning.

Kjærligheten alene seirer

Kjærligheten opptrer her som en person, som handler v 7. Paulus nevner en rekke utsagnsord, som sier noe om hvordan kjærligheten virker og ikke virker. Det er utpregede handlingsord. Kjærlighet er ikke bare et kjærlig sinnelag, følelse, ide eller dyd. Det gis ikke kjærlighet unntatt i kjærlige handlinger.

Kjærligheten tar avstand fra alt som skader medmennesket, men konsentrerer seg om alt som bygger opp fellesskapet, jf. 8,1; 10,23.

Kjærlighetens motsetning møter vi stadig i vår verden. Her nevnes mest om hva kjærlighet ikke er. (De store ord om kjærlighet i dette kapitlet peker i virkeligheten på den store som beskrives i Oppstandelseskapitlet, 15,51f.)

Kjærligheten søker ikke sitt eget (v 5). Dette er en kort sammenfattende beskrivelse av kjærligheten. Den som tror alt, håper alt, utholder alt, v 7. Kjærligheten er en virkelighet i den verden hvor menneskene skalter og valter, og har store ord. Men den vinner over all motstand og vil seire til slutt. Herved dannes det en overgang til lovsangen av kjærligheten.

Kjærligheten alene består

V 8-13 preges av motsetningen mellom den nåværende verden, som snart skal gå under, og den kommende. Men hovedsaken er at den kommende allerede er virksom i denne dødsmerkete verden.

V 8-10 polemiserer mot korinternes alt for høye vurdering av nådegavene profeti, tungetale, gnosís. De degraderes, de er kun midlertidige. Men kjærligheten, agape, hører sammen med det fullkomne. Kjærligheten er båndet som binder sammen og gjør fullkommen (Kol 3,14). Den vil alltid bestå.

I v 11 illustreres forholdet mellom det stykkevis og det fullkomne med forskjellen mellom barnet og den voksne.

V 12, Speilbildet. I denne verden er gudserkjennelsen ufullstendig. I motsetning til erkjennelsen av Gud i den kommende verden. Datidens speil ga ikke så klare bilder. Det er forskjell på å tro Gud i tillit til hans ord, som må gripes på tross av alt vi ser og opplever i dette liv, og så en gang se ham som han er. Det grunnleggende for Paulus er ikke menneskets kunnskap om Gud, men Guds kunnskap om mennesket. Gud kjenner meg fullt ut. Først i fullkommenheten skal vi kjenne Gud fullkomment.

V 13. Kjærlighetens høysang avsluttes med et veldig triumford. Selv nådegavene skal gå under. Kun kjærligheten sammen med troen og håpet har en fremtid i og utover denne dødens verden. Kjærligheten er det kommende, evige lys, som kaster sitt klare skinn inn i denne verdens tussmørke. Troen skal avløses av skuen (se), håpet finne hvile i oppfyllelsen. Men kjærligheten er den samme som her. Se til dette treleddete: 1 Tess 1,3 og 5,8.

Det paulinske kjærlighetsbegrep

Det som beskrives, kan sies å være Guds kjærlighet. (Gud er kjærlighet.) Men det blir og en tilskyndelse og motivasjon for oss, for vår måte å leve på. Paulus snakker om en vei. Leserne og vi tilskyndes til å gå den, jage etter den (14,1). Paulus snakker sikkert både om Guds kjærlighet til menneskene (Rom 5,7-10), kjærligheten til Gud (2,9) og til nesten (Gal 5,14; Rom 13,9), herunder til kristne søsken, i tankene (agape, eros).

VEKSELLESNING – til bruk ved kveldsavslutningene

Kjærligheten alene teller

Leder: *Og jeg vil vise dere en enda bedre vei:*

Del A: Om jeg taler med menneskers og englers tunger,

Leder: *men ikke har kjærlighet,*

Del B: da er jeg bare drønnende malm eller en klingende bjelle.

Del A: Om jeg har profetisk gave,

kjenner alle hemmeligheter og eier all kunnskap,

Del B: om jeg har all tro så jeg kan flytte fjell,

Leder: *men ikke har kjærlighet,*

A + B **da er jeg intet.**

Del A: Om jeg gir alt jeg eier til brød for de fattige,

Del B: ja, om jeg gir meg selv til å brennes,

Leder: *men ikke har kjærlighet,*

A + B **da har jeg ingen ting vunnet.**

Kjærligheten alene seirer

Del A: Kjærligheten er tålmodig,

kjærligheten er velvillig,

Del B: den misunner ikke, skryter ikke,

er ikke hovmodig.

Del A: Kjærligheten krenker ikke,

søker ikke sitt eget,

Del B: er ikke oppfarende

og gjemmer ikke på det onde.

Del A: Den gleder seg ikke over urett,

men har sin glede i sannheten.

A + B **Kjærligheten utholder alt, tror alt, håper alt, tåler alt.**

Kjærligheten alene består

Leder: *Kjærligheten tar aldri slutt.*

Del A: Profetgavene skal bli borte,

Del B: tungene skal tie og kunnskapen forgå.

Leder: For vi forstår stykkevis og taler profetisk stykkevis.

A + B **Men når det fullkomne kommer,
skal det som er stykkevis, ta slutt.**

Leder: *Da jeg var barn,*

A + B **talte jeg som et barn,
tenkte jeg som et barn,
forsto jeg som et barn.**

Leder: *Men da jeg ble voksen,
la jeg av det barnslige*

Del A: Nå ser vi i et speil, i en gåte,

Del B: da skal vi se ansikt til ansikt.

Del A: Nå forstår jeg stykkevis,

Del B: da skal jeg erkjenne fullt ut,

A + B **slik Gud kjenner meg fullt ut.**

Leder: *Så blir de stående, disse tre:*

tro, håp og kjærlighet.

A + B **Men størst blant dem er kjærligheten.**

BAKGRUNNSSTOFF

A - PAULUS' LIV OG VIRKE

«Av jødene har jeg fem ganger fått de førti slagene på ett nær. Tre ganger er jeg blitt pisket, én gang steinet, tre ganger har jeg lidd skipbrudd, og jeg drev en gang et helt døgn rundt på havet. Stadig har jeg måttet reise omkring, i fare på elver, og i fare blant røvere, i fare blant landsmenn og i fare blant utlendinger, i fare i byer, i fare i ørkenen, i fare på havet og i fare blant falske søsken, i slit og strev, ofte i nattevåk, i sult og tørst, ofte fastende og uten klær i kulden» (2 Kor 11,24-27).

Dette skriver Paulus midt i sin travle virksomhet. Han skulle enda bli arrestert flere ganger, før han gikk sin martyrdød i møte. Det vi siterte ovenfor, skriver han «i mitt vanvidd (v23)» for å forsvare seg. Hele livet var Paulus en omstridt person: Var han en skikkelig apostel? Forkynte han i overensstemmelse med det Jesus sa og gjorde? Drev han misjon på den rette måten, og var han i det hele tatt ærlig og til å stole på?

Vi kjenner Paulus som den store kristne hedningemisjonær. I utgangspunktet var det så langt fra en selvfølge at dette skulle bli hans løpebane.

Han ble født omkring år 1 i Tarsus i Lilleasia. Foreldrene var jøder av den fariseiske retningen. Siden han tilhørte Benjamins stamme, var det ikke unaturlig at han ble oppkalt etter den mest berømte benjamitten, Saul, Israels første konge. Faren må ha vært en betydelig mann, og gjennom ham fikk sønnen Paulus romersk statsborgerskap. Det var skikk å tildele dette som belønning til fortjente menn i provinsene. Paulus skulle senere vite å gjøre seg nytte av dette statsborgerskapet. Ved siden av Saulus fikk han også et gresk-romersk navn, Paulus. Hans morsmål var gresk. Jesus talte arameisk.

I Jerusalem fikk Paulus «grundig opplæring i fedrenes lov (Apg 22,3)» av den kjente rabbineren Gamaliel. Som vanlig blant rabbinerne, lærte han seg et håndverk, nemlig teltmakeryrket. Disse ferdighetene holdt han ved like hele sitt liv parallelt med misjonsvirksomheten.

Paulus kom ikke i personlig kontakt med Jesus, slik de andre apostlene gjorde. Derimot stiftet han bekjentskap med den første kristne menigheten, som han fikk et meget anstrengt forhold til. Han var til stede da Stefanus ble steinet til døde. Han var ytterst aktiv i forfølgelsen av menigheten i tiden like etter Stefanus' død. «Saulus raste fremdeles mot Herrens disipler og truet dem på livet» (Apg 9,1).

Det var på denne tiden han med brev fra øverstepresten dro for å visitere synagogene i Damaskus, med fullmakt til å «finne dem som hørte til Veien, både menn og kvinner, og føre dem i lenker til Jerusalem» (Apg 9,2). Men han skulle ikke komme så langt. Utenfor Damaskus fikk han et dramatisk og avgjørende møte med den oppstandne Jesus Kristus (Apg 9).

Dette førte til hans meget radikale omvendelse. Han ble overbevist om at Jesus virkelig var Messias, den Jesus han tidligere hadde gjort hva han kunne for å motarbeide. Han ble overbevist om at hans oppdrag var å forkynne det han nå skjønnte var de gode nyhetene, til hedningene, det vil si til dem som ikke var jøder. Vi har ikke forutsetninger for å forstå hvilken total omvendelse dette måtte være for Paulus. Fra å være en «rasende forfølger» ble han disippel og apostel.

Etter en forberedelsesperiode gikk så Paulus i gang med sin misjonsvirksomhet.

Hedningmisjon var på denne tiden langt fra noe selvsagt. Usikkerheten gjaldt først og fremst spørsmålet om *når* denne skulle starte, mange mente at jødefolket som helhet måtte vinnes for Kristus før hedningenes tur kom. Problemet gjaldt de hedningekristnes forhold til *Moseloven*. Måtte ikke hedningene først bli jøder før de kunne bli kristne? Vi merker tydelig denne spenningen i den første kristne menigheten.

Den endelige avgjørelsen ble tatt på det viktige **Apostelmøtet** i Jerusalem, år 48 eller 49. Det finner sted etter at Paulus har hatt sin første misjonsreise bak seg. Avgjørelsen gikk i Paulus' favør. Det var et revolusjonerende vedtak. Med dette ble det slått fast at kristendommen var noe annet enn en variant av jødedommen, at det ikke bare dreide seg om en ny jødisk Messias-sekt. Det lå åpent for kristendommen å bli en verdensreligion.

Menigheten i **Antiokia** ble utgangspunktet for Paulus' misjonsvirksomhet. Antiokia var en viktig by, handelssenter og verdensby med ½ million innbyggere, den tredje størst i Romerriket. Det var i denne byen Jesu tilhengere første gang ble kalt «kristne». Det ble etter hvert klart at kristendommen ikke bare var en jødisk sekt.

På mange måter lå forutsetningene godt til rette for misjonsvirksomhet.

- # Det var en tallrik *jødisk befolkning* spredt omkring i «indre del» av Middelhavet.
- # Mange steder var det kretser av hedninger som sympatiserte med den jødiske religionen, de som omtales som *gudfryktige*.
- # *Gresk språk* ble talt og forstått overalt.
- # Det romerske imperium hadde en *stabil forvaltning*.
- # Utmerkete *kommunikasjoner* ble bygd opp mellom de ulike delene av Romerriket.

I tjue år var Paulus nesten konstant på reisefot. Vel to år var den lengste tiden han oppholdt seg sammenhengende på ett sted. Vi kjenner til tre større misjonsreiser han foretok.

Det er tydelig at Paulus bevisst oppsøker tidens store og viktige sentra. Der henvender han seg først til jødene på stedet. Om der er en synagoge, tar han først kontakt der. Dernest går han hedningene, først og fremst til dem som ble betegnet som «de som trodde på jødernes Gud», eller «de som fryktet Gud».

«Av jødene har jeg fem ganger fått de førti slagene på ett nær. Tre ganger er jeg blitt pisket, én gang steinet, tre ganger har jeg lidd skipbrudd, og jeg drev en gang et helt døgn rundt på havet. Stadig har jeg måttet reise omkring, i fare på elver, og i fare blant røvere, i fare blant

landsmenn og i fare blant utlendinger, i fare i byer, i fare i ørkenen, i fare på havet og i fare blant falske søsken, i slit og strev, ofte i nattevåk, i sult og tørst, ofte fastende og uten klær i kulden» (2 Kor 11,24-27).

Dette skriver Paulus midt i sin travle virksomhet. Han skulle enda bli arrestert flere ganger, før han gikk sin martyrdød i møte. Det vi siterte ovenfor, skriver han «i mitt vanvidd (v23)» for å forsvare seg. Hele livet var Paulus en omstridt person: Var han en skikkelig apostel? Forkynte han i overensstemmelse med det Jesus sa og gjorde? Drev han misjon på den rette måten, og var han i det hele tatt ærlig og til å stole på?

Vi kjenner Paulus som den store kristne hedningemisjonær. I utgangspunktet var det så langt fra en selvfølge at dette skulle bli hans løpebane.

Han ble født omkring år 1 i Tarsus i Lilleasia. Foreldrene var jøder av den fariseiske retningen. Siden han tilhørte Benjamins stamme, var det ikke unaturlig at han ble oppkalt etter den mest berømte benjamitten, Saul, Israels første konge. Faren må ha vært en betydelig mann, og gjennom ham fikk sønnen Paulus romersk statsborgerskap. Det var skikk å tildele dette som belønning til fortjente menn i provinsene. Paulus skulle senere vite å gjøre seg nytte av dette statsborgerskapet. Ved siden av Saulus fikk han også et gresk-romersk navn, Paulus. Hans morsmål var gresk. Jesus talte arameisk.

I Jerusalem fikk Paulus «grundig opplæring i fedrenes lov (Apg 22,3)» av den kjente rabbineren Gamaliel. Som vanlig blant rabbinerne, lærte han seg et håndverk, nemlig teltmakeryrket. Disse ferdighetene holdt han ved like hele sitt liv parallelt med misjonsvirksomheten.

Paulus kom ikke i personlig kontakt med Jesus, slik de andre apostlene gjorde. Derimot stiftet han bekjentskap med den første kristne menigheten, som han fikk et meget anstrengt forhold til. Han var til stede da Stefanus ble steinet til døde. Han var ytterst aktiv i forfølgelsen av menigheten i tiden like etter Stefanus' død. «Saulus raste fremdeles mot Herrens disipler og truet dem på livet» (Apg 9,1).

Det var på denne tiden han med brev fra øverstepresten dro for å visitere synagogene i Damaskus, med fullmakt til å «finne dem som hørte til Veien, både menn og kvinner, og føre dem i lenker til Jerusalem» (Apg 9,2). Men han skulle ikke komme så langt. Utenfor Damaskus fikk han et dramatisk og avgjørende møte med den oppstandne Jesus Kristus (Apg 9).

Dette førte til hans meget radikale omvendelse. Han ble overbevist om at Jesus virkelig var Messias, den Jesus han tidligere hadde gjort hva han kunne for å motarbeide. Han ble overbevist om at hans oppdrag var å forkynne det han nå skjønnte var de gode nyhetene, til hedningene, det vil si til dem som ikke var jøder. Vi har ikke forutsetninger for å forstå hvilken total omvendelse dette måtte være for Paulus. Fra å være en «rasende forfølger» ble han disippel og apostel.

Etter en forberedelsesperiode gikk så Paulus i gang med sin misjonsvirksomhet.

Hedningemisjon var på denne tiden langt fra noe selvsagt. Usikkerheten gjaldt først og fremst spørsmålet om *når* denne skulle starte, mange mente at jødefolket som helhet måtte vinnes for Kristus før hedningenes tur kom. Problemet gjaldt de hedningekristnes forhold til *Moseloven*. Måtte ikke hedningene først bli jøder før de kunne bli kristne? Vi merker tydelig denne spenningen i den første kristne menigheten.

Den endelige avgjørelsen ble tatt på det viktige **Apostelmøtet** i Jerusalem, år 48 eller 49. Det finner sted etter at Paulus har hatt sin første misjonsreise bak seg. Avgjørelsen gikk i Paulus' favør. Det var et revolusjonerende vedtak. Med dette ble det slått fast at kristendommen var noe annet enn en variant av jødedommen, at det ikke bare dreide seg om en ny jødisk Messias-sekt. Det lå åpent for kristendommen å bli en verdensreligion.

Menigheten i **Antiokia** ble utgangspunktet for Paulus' misjonsvirksomhet. Antiokia var en viktig by, handelssenter og verdensby med ½ million innbyggere, den tredje størst i Romerriket. Det var i denne byen Jesu tilhengere første gang ble kalt «kristne». Det ble etter hvert klart at kristendommen ikke bare var en jødisk sekt.

På mange måter lå forutsetningene godt til rette for misjonsvirksomhet.

- # Det var en tallrik *jødisk befolkning* spredt omkring i «indre del» av Middelhavet.
- # Mange steder var det kretser av hedninger som sympatiserte med den jødiske religionen, de som omtales som *gudfryktige*.
- # *Gresk språk* ble talt og forstått overalt.
- # Det romerske imperium hadde en *stabil forvaltning*.
- # Utmerkete *kommunikasjoner* ble bygd opp mellom de ulike delene av Romerriket.

I tjue år var Paulus nesten konstant på reisefot. Vel to år var den lengste tiden han oppholdt seg sammenhengende på ett sted. Vi kjenner til tre større misjonsreiser han foretok.

Det er tydelig at Paulus bevisst oppsøker tidens store og viktige sentra. Der henvender han seg først til jødene på stedet. Om der er en synagoge, tar han først kontakt der. Dernest går han hedningene, først og fremst til dem som ble betegnet som «de som trodde på jødernes Gud», eller «de som fryktet Gud».

B - TIDSLINJE PAULUS' LIV OG VIRKE

(se hefte 2 – Til glede)

C - BYEN KORINT

Korint var en uvanlig og mangfoldig by, mer enn 1000 år gammel. Det har vært flere markerte perioder i byens historie. Grovt sett kan den inndeles i en gresk og en romersk periode. Den opprinnelige byen var innblandet i en mengde kriger. Ikke rart, den lå mellom Sparta og Athen, og forholdet mellom disse byene var slett ikke alltid fredelig. Det var en rik og levende by, en blomstrende handelsby, strategisk plassert for handel mellom Roma og den østlige del av riket. Den korintiske keramikken var berømt. Likeledes gjenstander laget i bronse. Korint er betegnet som det viktigste trafikk-knutepunkt i Hellas.

Byen lå i ly av det høye fjellet Akrokorint, med tempel til byens skytsgudinne, Afrodite.

Byen ble inntatt av romerske hærer år 146 f.Kr, og jevnet med jorden. Siden lå den ødelagt i 100 år, inntil Julius Cæsar gjenoppbygget den og gjorde den til romersk koloni i år 44 f.Kr.

Det nye Korint vokste raskt, hovedsakelig takket være sin unike geografiske plassering. Byen lå på eidet som forbandt Peloponnes med den sentrale del av Hellas. Korint var det viktigste trafikk-knutepunktet i Hellas. Byen kontrollerte all nord-syd-trafikken over land. Dessuten hadde den to fine havnebyer, i øst og i vest. Når man reiste fra Palestina til Rom, dro man via Korint. Både båter og gods ble dratt over den 6 km lange landstripen. Turen rundt Peloponnes ble regnet som farlig. På folkemunne gikk da også ordtaket om at den som ville reise rundt der, først burde sørge for å sette opp sitt testamente. En kanal ble påbegynt av keiser Nero, men ikke fullført før i 1893. Korint kontrollerte med andre ord også sjørutene øst-vest.

Da Paulus kom til Korint, var 100 år gått siden gjenoppbyggingen. Han kommer til en romersk koloni med romerske lover. Byen var på denne tid hovedstad i Akaia. Det nåværende Hellas var det i to. Makedonia i nord, Akaia i sør. Byen ble sagt å være den tredje viktigste by i Romerriket, etter Rom og Alexandria. Handel og småindustri blomstret. Også militærstrategisk var byen viktig.

Korint var den største byen i Hellas etter at den ble gjenoppbygd som romersk koloni i perioden etter 44 f.Kr. Noen hevder at det på Paulus' tid bodde rundt 500.000 mennesker i Korint-området. Andre antyder at det bodde ca. 250.000 i byen Korint. En tredjedel av innbyggerne var frie borgere, mens hele to tredjedeler var slaver. Nasjonalt sett var byen meget blandet, og ingen typisk gresk by. Den er betegnet som en oppkomling blant Hellas' byer.

Her fantes det folk fra hele imperiet. Folk innvandret fra alle kanter. Her var greske eventyrere, romerske borgere, så vel som mange orientaler. Her møtte du tidligere soldater, handelsmenn, sjømenn, slaver, handelsfolk, gatehandlere, og «talsmenn for alle slags laster». Det er sagt at Korint var en sydende heksegryte av moralsk forfall.

Det var en tallrik jødisk koloni i byen. Denne hadde minst én synagoge.

En overklasse bestående av handels- og skipsfartsfolk levde i luksus og overdådig pengebruk.

I det hele tatt var Korint litt av en kosmopolitisk smeltedigel, i stor grad bestående av rotløse, stolte og uavhengige beboere. Visdom ble sett på som viktig. Uten at byen var et sentrum for dette på linje med Aten. Man var visst mer opptatt av ytre form enn av innhold.

De moralske forhold i byen var beryktet. Romerbrevet og de to Tessaloniker-brevene er skrevet mens Paulus oppholdt seg i Korint, og avspeiler forholdene i byen. Han er sjokkert

over den livsførsel han møtte der (Rom 1,21-22; 1 Tess 4,3-5). Her lå det et tempel for fruktbarhetsgudinnen Afrodite med tusen tempelhorer tilknyttet. Å «leve korintisk» ble et fast uttrykk. Begrepet «korintisk jente» hadde så langt fra noe positivt innhold.

I nærheten av byen ble idrettsturneringen «De isthmiske leker» avviklet hvert annet år, til ære for havguden Poseidon. Delfi lå også i nærheten av byen, kjent for sitt orakel. Her fantes det en parallell til tungetalen. En ung tenåringsjente kom i ekstase, og en prest tolket hennes budskap.

I dag ligger det opprinnelige Korint i ruiner. En ny og mindre by er bygget opp litt nord for den opprinnelige lokaliseringen.

Til Korint kom altså Paulus. En by åpen for alle slags laster og inntrykk, men også for evangeliet.

D - BREV I ANTIKKEN

Brev i Antikken oppsto i den hensikt å tjene offentlige interesser. Det kunne være kongelig eller diplomatisk korrespondanse, det kunne være militære forordninger eller rapporter, det kunne være administrativ korrespondanse for å tjene interne anliggender. Opprinnelig var budskapet muntlig, båret frem av pålitelige budbærere. Budbærere fortsatte å spille en stor rolle som supplement for brev, også for Paulus. Brev ble gradvis personlige, ikke-offisielle måter å meddele seg på, og de ble en erstatning for avsenderens personlige tilstedeværelse.

Antikkens brev ble skrevet på papyrusblad. Dette ble laget av margen i papyrusgresset som ble dyrket i Nildeltaet i Egypt. Hvis det trengtes mer enn ett ark, kunne disse klistres sammen og så rulles til en rull. Til å skrive med ble det brukt vannrør og et blekk av en blanding av aske, gummi og vann. Det var vanlig å benytte seg av en sekretær når en skrev brev. Sekretærene kunne også få et mer selvstendig ansvar for å forme ut brevet, mens avsenderen bare føyde til et «farvel».

E - PAULUS SOM BREVSKRIVER

Det nye testamente er nesten å betrakte som en brevsamling, hele 21 skrifter av 27, er brev. Brevene må ha spilt en stor rolle i kontakten mellom kristne, i kontakten mellom de unge menighetene.

Paulus benytter tidens brevsikk når han skriver. Han anvender datidens formler og vendinger, på samme tid som han endrer og utdyper: Brevene hans er lengre enn de vanlige private brevene, disse måtte ikke fylle lesernes venstre hånd når de holdt rullen og leste. I overskriften føyer Paulus oftest til rosende ord om mottakerne, det ble sannsynligvis ansett

H - LITTERATURLISTE

- Halvor Nordhaug Men hva med de andre? Kristendommen og religionene.
Vårt Land forlag, 2020.
- Gunnar Johnstad og Tore Lund Håndbok til Det nye testamente.
Luther forlag, 2007.
- Bibelselskapet Studieutgave av Bibelen, med Bibelselskapets 2011-oversettelse
Verbum, 2019.
- Stian Kilde Aarebrot Kunsten å forme livet.
Luther forlag, 2018.
- Kirkerådet Norsk salmebok for kirke og hjem.
Eide forlag, 2013.
- Bibelselskapet Bibelen 2011.
- Eide forlag Norsk salmebok 2013
- Bjørn Nygaard «Men dere hører Kristus til», Gruppesamtale opplegg over 1 Kor.
Nye Luther Forlag, 1989.

I dette heftet får vi en innføring i hvordan vi kan arrangere undervisningskvelder i menigheten og mye ressursmateriell og bakgrunnsstoff til dette heftets tema.

Hovedtemaet i dette kurset er en gjennomgang av Første korinterbrev.

Heftet er nummer tre i serien Tid for tro.

Heftet er utarbeidet av Bjørn K. Nygaard,
og distribueres av Bjørgvin bispedøme.

Bjørgvin bispedømekontor

Sentralbord:

Tlf. 55 30 64 70

Telefontid kl. 09:00 - 14:30

Epost: bjoergvin.bdr@kyrkja.no

Postadresse:

Postboks 1960

5817 BERGEN